

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta mezinárodních vztahů

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program: Mezinárodní obchod

Zhodnocení přínosů a překážek ESG reportingu pro malé a střední podniky

Autor: Petra Rolfová

Vedoucí práce: doc. Ing. Zuzana Křečková Kroupová, M.A., Ph.D.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Zhodnocení přínosů a překážek ESG reportingu pro malé a střední podniky“ vypracovala samostatně a veškerou použitou literaturu a zdroje jsem řádně označila a uvedla v seznamu literatury.

Petra Rolfová

V Praze dne 8. 12. 2023

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat paní doc. Ing. Zuzaně Křečkové Kroupové, M.A., Ph.D. za odborné vedení, veškeré užitečné rady a vstřícný přístup při psaní této bakalářské práce. Veliké poděkování patří i všem respondentům, kteří se podíleli na praktické části mé práce. V neposlední řadě bych ráda poděkovala své rodině a nejbližším za jejich podporu.

Obsah

Úvod.....	1
1. Udržitelné podnikání	2
1.1. Společenská odpovědnost firem – CSR	3
1.2. Společensky odpovědné investování – SRI	3
1.3. ESG	3
1.3.1. „E“ – Environmentální kritéria	4
1.3.2. „S“ – Společenská kritéria	6
1.3.3. „G“ – Správní kritéria	7
2. Vliv ESG na investování a financování.....	9
2.1. Subjekty ovlivněné ESG investováním.....	9
2.2. Regulace EU – CSRD a CSDDD směrnice	11
3. ESG reporting	13
3.1. Přínosy ESG reportingu pro malé a střední podniky.....	16
3.2. Překážky ESG reportingu pro malé a střední podniky	19
4. Metodologie.....	23
4.1. Kvantitativní šetření	23
4.2. Řízené rozhovory	30
4.2.1. Rozhovor č. 1	30
4.2.2. Rozhovor č. 2	32
4.2.3. Rozhovor č. 3	34
5. Výsledky šetření	39
5.1. Komparace výzkumu s teoretickými předpoklady	40
6. Doporučení	41
Závěr	42
Literatura	43
Seznam příloh.....	53

Seznam obrázků, tabulek a grafů

Seznam obrázků

OBR. 1. Scope 1, 2 a 3 Emise	15
------------------------------------	----

Seznam tabulek

Tabulka 1. Charakteristika relevantních respondentů	26
---	----

Seznam grafů

Graf 1. Největší překážky implementace ESG.....	20
Graf 2. Počet celkových odpovědí	24
Graf 3. Důvody, proč malé a střední firmy neřeší ESG reporting.....	25
Graf 4. Hlavní důvody zájmu o ESG reporting.....	26
Graf 5. Největší překážky ESG reportingu	27
Graf 6. Problematické a bezproblémové faktory ESG reportingu	28
Graf 7. Vliv velikosti podniku na problém se sběrem a zpracováním externích dat	28
Graf 8. Přínosné a nepřínosné faktory ESG reportingu	29
Graf 9. Vliv velikosti podniku na vnímání konkurenční výhody ESG reportingu.....	29

Seznam zkratek

CSR	Corporate Social Responsibility Společenská odpovědnost firem
ESG	Environmental, Social, Governance
SRI	Social Responsible Investing Sociálně odpovědné investování
OSN	Organizace spojených národů
EU	Evropská unie
UN	United Nations Organizace spojených národů
UNEP	United Nations Environmental Programme Program Organizace spojených národů pro životní prostředí
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive Směrnice o reportování korporátní udržitelnosti
CSDDD	Corporate Sustainability Due Diligence Directive Směrnice o náležité péči v oblasti udržitelnosti
LkSG	Lieferkettengesetz Zákon o náležité péči v dodavatelském řetězci
MSP	Malé a střední podniky
GRI	Global Reporting Initiative
IIRC	International Integrated Reporting Council
SASB	Sustainability Accounting Standards Board
IRIS	Impact Reporting and Investment Standards
ESRS	European Sustainability Reporting Standards
GHG	Green House Gas Skleníkové plyny
SFDR	Sustainable Finance Disclosure Regulation
NFRD	Non-financial Reporting Directive

Úvod

V poslední době je čím dál častěji upozorňováno na téma udržitelnosti, které se již dostalo i mezi běžné činnosti podniků po celém světě. Společnost nemůže nadále přehlížet klimatickou změnu, nevhodné pracovní podmínky či korupční jednání v rámci podniků. Pro účely odpovědného chování podniků vznikl nástupce CSR, tzv. ESG, které charakterizuje tři oblasti podniků: environmentální, sociální a správní. Tyto oblasti a kritéria v nich určená popisují, jakým způsobem by se podniky měly chovat k planetě a veškerým zainteresovaným subjektům. Podniky na základě těchto kritérií zaujímají ESG strategie, o kterých jsou již v tuto chvíli některé podniky povinny podávat informace v rámci tzv. nefinančního reportingu neboli ESG reportingu.

V rámci snahy o co nejefektivnější a nejpohotovější zavedení společensky odpovědných kroků v rámci podniků, přišla Evropská unie se směrnicemi určujícími povinnost reportování ESG. Nově vzniklé směrnice upravující povinnost ESG reportingu ve velkých podnicích se nepřímo dotýkají i podniků malých a středních velikostí. Z tohoto důvodu jsem si pro výzkum mé práce vybrala právě tyto subjekty. Díky tomuto novému podnikovému procesu se podniky potýkají s nejrůznějšími překážkami, ale zároveň jim ESG reporting přináší možnosti, které doposud neměly. Cílem bakalářské práce je tyto přínosy a překážky kriticky zhodnotit.

K dosažení cíle bakalářské práce byly stanoveny následující výzkumné otázky:

VO1: Vyskytují se největší překážky ESG reportingu uvnitř, nebo vně malých a středních podniků?

VO2: V čem identifikují malé a střední podniky největší přínosy ESG reportingu?

První kapitola práce definuje základní koncept a prvky udržitelného podnikání. Ve druhé kapitole je popsáno, jakým způsobem má ESG vliv na oblast financí a investic. Třetí kapitola je věnována samotnému ESG reportingu a směrnicím, které určují jeho povinnost v podnicích všech velikostí. V rámci této kapitoly jsou dále popsány příležitosti a překážky ESG reportingu pro malé a střední podniky, které představují důležitou část teoretického předpokladu pro následné zkoumání těchto aspektů v praktické části bakalářské práce. Kapitola čtyři slouží k popisu získaných odpovědí od expertů na ESG a zástupců malých a středních podniků a následující kapitola vyhodnocuje získaná data a informace a porovnává teoretické předpoklady s těmi vyzkoumanými. Poslední, šestá kapitola, se věnuje doporučením cíleným na malé a střední podniky, které se potýkají s nejrůznějšími překážkami způsobenými ESG reportingem.

1. Udržitelné podnikání

V dnešním světě je veškerý byznys na Zemi ovlivněn fenoménem „VUCA“ z anglického „Volatility, Uncertainty, Complexity, and Ambiguity“. Ten říká, že svět kolem nás je čím dál tím více roztěkaný, komplexní, plný nejistot a dvojznačností, na které se nemůžeme předem připravit (Abidi, Joshi, 2018).

Tlak společnosti a měnící se prostředí směřují podniky k tomu, aby se v mnohem větší míře začaly zajímat o vlastní udržitelnost a o to, jaký vliv mají na svět kolem nich. Na toto nebyly doposud zvyklé, protože dříve nebyla udržitelnost vnímána jako byznysová příležitost nebo jako prvek, který pro zainteresované strany vytváří přidanou hodnotu. Transformace v chování zákazníků a investorů, nově vznikající mezinárodní regulace, změna hodnot společnosti, tato všechna kritéria vedla ke změně vnímání důležitosti udržitelnosti v podniku. Nátlak od společnosti a mezinárodních organizací vede k zakomponování udržitelných kroků do jejich firemních strategií (World Economic Forum, 2022).

Dříve se podniky soustředily pouze na generování co největšího zisku, anglicky tzv. „Bottom Line“ (Stroufe, 2018). Toto paradigma se změnilo v roce 1994, kdy John Elkington přišel s tím, že již nestačí, aby firmy hleděly pouze na to, kolik peněz se jim daří vydělávat, ale že je důležité, aby měřily také svůj dopad na společnost a planetu. Proto přišel s tzv. „trojí zodpovědností“, anglicky „Tripple Bottom Line“. Trojí zodpovědnost se soustředí na tři oblasti: zisk, lidi a planetu (Elkington, 2018).

Při strategickém plánování a byznysových rozhodnutích podniku byl vždy klíčovou oblastí zisk. Podniky vznikají proto, aby z jejich zisku profitovali především akcionáři a zakladatelé. Tento komponent byl obsažen již v konceptu „Bottom Line“, změna přišla s popsáním dvou zbylých oblastí, na které se soustředí trojí zodpovědnost. S přijetím udržitelnosti se změnilo vnímání subjektů, jež vytvářejí hodnotu pro podnik. Hlavními hybateli již nejsou jen akcionáři. Firmy si uvědomily, že by měly svými byznysovými aktivitami vytvářet hodnotu právě i pro ostatní zainteresované subjekty – především tedy zákazníky, zaměstnance a ovlivněné komunity. Poslední, třetí oblastí, je planeta. Tím, že jsou podniky vedoucími přispěvateli negativních důsledků klimatické změny, začínají měnit svůj postoj k udržitelnosti a zavádějí pozitivní změny. Mezi tyto pozitivní změny patří například lepší využití materiálů, snižování spotřeby energie a udržitelnější logistický systém (Miller, 2020).

1.1. Společenská odpovědnost firem – CSR

CSR neboli společenská odpovědnost firem je vědomá odpovědnost firem směřovat své aktivity udržitelným směrem. Společensky odpovědná společnost bere v potaz to, jakým způsobem přispívá svými aktivitami společnosti a jaký dopad mají veškeré operace, které vytváří (Dolan, C., & Barrero Zalles, D., 2021). Součástí CSR jsou sociální a charitativní aktivity, které jsou v rámci podniku zcela dobrovolné (Asociace malých a středních podniků, 2017). Evropská komise v roce 2001 definovala CSR tímto způsobem: „*Společenská odpovědnost firem dobrovolně integruje sociální a ekologické ohledy do podnikatelských činností firmy, a to ve spolupráci se zainteresovanými stranami podniku neboli stakeholdery*“ (Evropská unie, 2001, s.8).

1.2. Společensky odpovědné investování – SRI

Společensky odpovědné investování, tzv. *SRI*, je takové investování, kdy subjekty na finančních trzích neřeší pouze to, zda bude daná investice v budoucnu dostatečně výdělečná, ale i to, zda touto investicí pozitivně ovlivňují společnost. Cílem tohoto typu investic je podporovat firmy a investice, které jsou udržitelné, a které svým účinkem nepodporují rozšiřování tzv. *hříšných investic* podporujících například gamblerství, tabákový průmysl, alkoholový průmysl, nebo výrobce zbraní (Dolan, C., & Barrero Zalles, D., 2021).

1.3. ESG

Termín „ESG“, tedy environmentální, společenská a správní kritéria vznikl na základě teorie Johna Elkingtona o trojí zodpovědnosti (Elkington, 2018) a byl poprvé použit v roce 2004 ve zprávě OSN nazvané *Who Cares Wins*, v jež OSN vybízela k tomu, aby finanční instituce zohlednily ESG kritéria během svých investičních rozhodování (United Nations, The Global Compact, 2004).

Jde o udržitelný přístup firmy k podnikání popsany skrze tzv. „ESG kritéria“. Mezi tyto kritéria společnosti patří tři rozdílné, ale zároveň velmi propojené, oblasti udržitelnosti. Jde o tzv. „environmentální kritéria“, „společenská kritéria“ a „správní kritéria“. V každém sektoru podnikání jsou jednotlivá kritéria výraznější nežli ta druhá. V některých firmách je například brán zřetel především na měření spotřeby energie využívanou během běžných aktivit společnosti, v jiných to může být zase zhodnocení alokace vlastních financí vybraného podniku. Kritéria jsou při měření pro jednodušší srovnání s jinými podniky brána jako celek. V daných oblastech je měřeno, v jaké míře společnost podniká sociálně či udržitelně uvědomělé kroky v rámci jejího fungování (Dolan, C., & Barrero Zalles, D., 2021).

1.3.1. „E“ – Environmentální kritéria

Podniky by si měly být vědomy svých aktivit, jež negativně ovlivňují životní prostředí. V případě, že při svých rozhodováních nebudou zohledňovat environmentální kritéria a rizika plynoucí z poškozování planety, nebudou pro investory atraktivní a hrozí jim finanční ztráty či poškození reputace (Málek a kol., 2023a). Mezi environmentální kritéria patří klimatická změna, znečištění vody, ovzduší a půdy, vodní a mořské zdroje a biologická rozmanitost a ekosystémy (Suchý, 2022).

a) Klimatická změna: Původcem klimatické změny jsou nahromaděné skleníkové plyny (především oxid uhličitý a oxid dusný), které svým prudkým nahromaděním zhoršují přirozený skleníkový efekt. Toto prudké nahromadění způsobuje lidská činnost; odlesňování, spalování fosilních paliv, energetický průmysl a zemědělství. Tyto faktory mají vliv na zvyšování teplot, ztrátu biodiverzity, stoupající hladinu moře, anebo na tající ledovce na celé planetě (World Bank Group, 2021).

Jedním z největších emitentů skleníkových plynů je výroba elektřiny, která stále probíhá především pálením materiálů jako jsou uhlí, ropa a plyn. Světová závislost na výrobě elektřiny skrze pálení těchto materiálů představuje překážku při boji s klimatickou krizí, jelikož tímto způsobem dochází k úniku velkého množství skleníkových plynů do atmosféry. Řešením je využití obnovitelných zdrojů, avšak tento typ výroby elektřiny je ve světě zatím velmi málo rozšířený (United Nations [UN], b.r.).

Další kritickou oblastí, která rovněž z velké části vytváří přebytečné skleníkové plyny je doprava, a to především ta silniční, jež je ve většině případů stále závislá na využívání fosilních paliv. Spalovací motory u osobních a nákladních aut vypouštějí oxid uhličitý do atmosféry. Jde o plyn, který je na předních příčkách znečišťovatelů životního prostředí (UN, b.r.). Dle měření Euractiv (2022) tvoří emise z dopravy zhruba jednu čtvrtinu veškerých emisí skleníkových plynů v Evropské unii, z toho 71 % z nich pochází ze silniční dopravy.

V neposlední řadě je skleníkový efekt prohlubován odlesňováním, ke kterému ve velké míře dochází v sektoru zemědělství. Pro chov zvířat a pěstování plodin je třeba využít rozsáhlý prostor, ať už farem, polí či pastvin, které byly v minulosti pokryty stromy. Z tohoto důvodu dochází ročně k pokácení přes 12 milionů hektarů lesů, které by za normálních podmínek přírodně zadržovaly oxid uhličitý, ale v tomto případě uniká do atmosféry (UN, b.r.).

Znečištění vody, ovzduší a půdy: Zdroj vody, obzvláště té pitné, je důležitý pro fungování společnosti, životního prostředí, ale i ekonomiky, proto jsou na jeho množství závislé státy z celého světa. Kvůli lidským zásahům znečišťujících a ničících zdroje vody, vznikají obavy, že by mohlo dojít k čím dál tím častějšímu nadbytečnému, tedy neudržitelnému, využívání vody. S vodou je nutno zacházet udržitelněji, aby nedošlo k takovému úbytku vody, který by znamenal ohrožení života rostlin a živočichů na Zemi (UN, b.r.).

Dle Programu OSN pro životní prostředí ([UNEP], 2023a) „99 % lidí na Zemi dýchá nebezpečný vzduch“. Znečištěný vzduch způsobuje po celém světě mnoho smrtelných onemocnění jako jsou mrtvice, těžké astma, chronická respirační onemocnění, anebo rakovinu plic. Efektivním krokem v boji proti tomuto znečištění je transformace energetického průmyslu, konkrétně by se jednalo o přejít z využívání fosilních paliv na obnovitelné zdroje energie. Dále také transformace zemědělství, jež v tuto chvíli produkuje velké množství metanu a jiných skleníkových plynů negativně ovlivňujících ovzduší a klimatickou krizi (UNEP, 2023b).

Znečištěná půda má negativní vliv na kvalitu potravin, léčiv, anebo samotné půdy a vody. Nejen, že skrze znečištěnou půdu může docházet ke konzumaci kontaminovaných potravin, ale samotným vystavením se této půdě je v nebezpečí i lidské zdraví. Znečištění půdy navíc ovlivňuje i její úrodnost, což se promítá v ohrožení zabezpečení potravin pro lidi po celém světě. Největší překážkou v dekontaminaci půdy je rozšířené využívání pesticidů (European Environment Agency, 2022). Z tohoto důvodu vznikla v roce 2021 nová evropská strategie s názvem „EU Soil Strategy for 2030“. Dle cíle této strategie by všechna půda v Evropské unii měla být díky její obnově a udržitelnému využívání do roku 2050 ve zdravé kondici (European Commission, 2021).

Biologická rozmanitost a ekosystémy: Zemědělství a developerské záměry z velké části ovlivňují krajinu na Zemi. Tato umělá přeměna krajiny způsobuje degradaci půdy a vymírání živočichů, tedy ztráty biodiverzity (UNEP, 2023c).

Klimatická změna způsobená lidskou činností v tomto problému hraje také velkou roli. Nejen, že kvůli klimatické změně dochází k úbytku ekosystémů po celé Zemi, ale tyto ekosystémy by za nezměněných podmínek pohltily přes polovinu emisí vyprodukovaných člověkem. Což znamená, že při jejich postupném ubývání uniká více skleníkových plynů do atmosféry – klimatická krize je tímto prohlubována (The World Bank, 2023).

Vodní a mořské zdroje: Aktivita firem výrazně ovlivňuje množství vody na Zemi. Firmy by proto měly zavádět opatření vedoucí k omezení její spotřeby, tak aby nedošlo k jejímu neudržitelnému čerpání. V případě mořských zdrojů by nemělo docházet k jejich znečišťování, a to zejména toxickými látkami, které mají negativní vliv na faunu a flóru pod hladinou moře (TPA, 2023).

Cirkulární ekonomika a využívání zdrojů: Cílem cirkulární ekonomiky je minimalizace odpadu, které je možné dosáhnout opětovným použitím a recyklací materiálů. Tento způsob nakládání s odpadem představuje efektivní způsob snížení environmentálního dopadu podniků a přináší jim nižší náklady a cestu k udržitelnému podnikání (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2023).

1.3.2. „S“ – Společenská kritéria

ESG oblast „S“ byla organizacemi v minulosti často opomíjena, největší důraz byl vždy kvůli klimatické změně kladen na kritéria environmentální. To se změnilo s příchodem pandemie onemocnění COVID-19, kdy se sociální faktory firem dostaly do popředí. Respektování lidských práv na pracovišti je jedním z nejdůležitějších prvků patřících do společenských kritérií firmy (PwC, 2022a). Mimo lidská práva do této kategorie řadíme rovná práva a příležitosti, pracovníky v dodavatelsko-odběratelském řetězci, ovlivněné komunity a koncové zákazníky (Suchý, 2022).

Pracovní podmínky a dodržování lidských práv: Vlády států mají v sociální oblasti daný základní úkol, a tím je chránit lidská práva svých občanů bez ohledu na jejich rasu, pohlaví, náboženství, a mnoho dalších statů. Velkou roli v životě lidí hrají i firmy, které mohou mít jak pozitivní, tak negativní vliv na své zaměstnance a jejich práva (The UN Working Group on Business and Human Rights, 2011).

V roce 2008 Organizace spojených národů přišla s rámcovým programem „Chránit, respektovat a napravovat“, ve kterém bylo jasně popsáno, že by státy měly mít správně nastavené zákony a nařízení zajišťující prevenci porušení lidských práv ve firmě. V případě jejich porušení by tyto zákony a nařízení měly zajistit nápravu pro poškozené. Dle tohoto programu jsou i firmy povinny *„respektovat lidská práva kdekoli, kde působí, a bez ohledu na svou velikost nebo odvětví.“* Firmy by měly být zavázány k dodržování lidských práv během všech svých firemních aktivit (The UN Working Group on Business and Human Rights, 2011, s.2).

V roce 2011 Organizace spojených národů přišla s dokumentem nazvaným „Mezinárodní standardy pro byznys a lidská práva“. OSN v něm ve třech bodech popsala, jakým způsobem správně provádět rámec „Chránit, respektovat a napravovat“. Za prvé, by společnosti měly respektování lidských práv promítnout již do svých firemních opatření. Za druhé, by měly průběžně kontrolovat, zda nejsou porušována lidská práva zaměstnanců, a to v rámci celého hodnotového řetězce, tedy i dodavatelů a byznysových partnerů. Za třetí, v případě porušení lidských práv musí disponovat postupy vedoucí k nápravě jejich dopadů (The UN Working Group on Business and Human Rights, 2011).

Rovná práva a příležitosti: Aby společnosti obstály v hodnocení jejich sociálního kritéria, je důležité, aby měly v rámci svého fungování zavedeny opatření a postupy vedoucí k nabírání a povyšování zaměstnanců z odlišných vrstev a prostředí. Zaměstnanci by si měli být rovni, a i přes jejich odlišnou kulturu, či odlišný původ by měli být plně začleněni a dostat se ke stejným kariérním příležitostem jako ostatní (Niemoller, 2023).

Pracovníci v dodavatelsko-odběratelském řetězci: Obzvláště z důvodu zneužívání dětské práce v dodavatelských řetězcích by se firmy měly zaměřit na snižování negativních dopadů na pracovníky jejich hodnotového řetězce a zároveň zprostředkování kanálů pro komunikaci jejich potřeb (CSRD, 2023a).

Ovlivněné komunity: Mezi ovlivněné komunity patří všichni lidé, kteří jsou sebemenším způsobem ovlivněni aktivitami dané firmy – jde o lidi žijící a pracující v působišti této firmy, ale i v oblastech, ze kterých firma dováží či kam dodává. Tak, jako u „pracovníků v dodavatelsko-odběratelském řetězci“ půjde především o zavedení procesů snižujících negativní dopady na tyto komunity a poskytnutí prostředků určených pro vyjádření jejich potřeb (CSRD, 2023a).

Koncoví zákazníci: Zákazníci jsou důležitými subjekty pro fungování firem, proto by firmami poskytované služby měly být co nejkvalitnější a nejbezpečnější. Bohužel, v minulosti došlo již k několika únikům a ohrožení osobních dat zákazníků. To, jaká preventivní opatření v boji proti tomuto problému podniky zavádějí, budou nově povinny reportovat (CSRD, 2023b).

1.3.3. „G“ – Správní kritéria

Správní kritéria ESG se dle Málka a kol. (2023b) „zabývají řízením podniku a transparentností ve vztahu k akcionářům a dalším zainteresovaným stranám jako obchodní partneři, investoři a zaměstnanci.“ Odpovědné a transparentní činnosti podporují firemní

kvalitu a konkurenceschopnost. Tyto dvě přednosti mohou sloužit jako zdroj nových investičních příležitostí.

Nový standard „ESRS G1 Business conduct“ rozlišuje správní kritéria na šest následujících podkategorií (CSRD, 2023c):

Firemní kultura a zásady obchodního jednání: Toto kritérium poskytuje zainteresovaným subjektům informace o krocích a strategii vývoje podnikové kultury. Pro případ, že by v podniku došlo k obavám ohledně protiprávního jednání, či chování v nesouladu s etickým kodexem, firma má za úkol popsat, jakým způsobem by tyto obavy byly řešeny. Dále je do této oblasti zahrnut i boj proti korupci a úplatkářství a ochrana tzv. whistleblowerů (CSRD, 2023c).

Řízení vztahů s dodavateli: Pro firmy je důležité, aby byly dostatečně informovány o rizicích vyplývajících ze spolupráce s různými dodavateli. Důležitým faktorem při výběru dodavatelů by z tohoto důvodu měla být sociální a environmentální kritéria (CSRD, 2023c).

Prevence a odhalování korupce a úplatkářství: Aby firma byla dostatečně udržitelná, měla by mít zavedené postupy vedoucí k prevenci, odhalování a řešení korupce a úplatkářství. V případě, že by v této oblasti došlo v rámci vedení k nějakému incidentu, je třeba zajistit, aby osoba vyšetřující tento incident byla nezávislou osobou od osob vyšetřovaných (CSRD, 2023c).

Potvrzené případy korupce a úplatkářství: Transparentnost firmy je klíčovým faktorem kritéria „G“, z tohoto důvodu budou firmy nuceny podávat informace o potvrzených případech korupce nebo úplatkářství, proti nim vedených soudních sporech, o ukončených vztazích s obchodními partnery, a o jimi propuštěných, či disciplinárně potrestaných zaměstnanců (CSRD, 2023c).

Politická angažovanost a lobbování: Jelikož někteří jedinci využívají lobbování ve svůj prospěch, nikoliv ve prospěch veřejnosti, bývá tento proces často spojován s korupcí a klientelismem (Justice.cz, b.r.). Z tohoto důvodu by podniky v budoucnu měly poskytovat informace o lobbování, odpovědných osobách a o případných finančních i nefinančních příspěvcích politicky činným subjektům. Dále by na vedoucích pozicích podniku neměly být osoby, jež v předcházejících dvou letech zastávaly pozici ve veřejné správě (CSRD, 2023c).

Platební postupy: Poslední, nově charakterizovanou kategorií, jsou tzv. „platební postupy“. V této oblasti se bude především brát zřetel na opožděné platby určené malým a středním podnikům (CSRD, 2023c).

2. Vliv ESG na investování a financování

Ať už jde o emisi skleníkových plynů nebo například ohrožené zdraví zaměstnanců vycházející z aktivit podniků, tyto faktory vedou k tomu, že si regulační orgány celého světa začínají uvědomovat, že je potřeba udělat změnu vedoucí ke snížení negativních důsledků na lidi na Zemi (McKinsey & Company, 2020). Ekonomika států celého světa je spojená s udržitelností planety. Z tohoto důvodu, pokud investoři budou brát při finančním rozhodování v potaz ESG kritéria, povede to ke stabilním a předvídatelným trhům (United Nations & The Global Compact, 2004).

Investice podporující udržitelnost planety jsou na vzestupu, tento typ investic patří mezi hlavní kroky ke zmírnění důsledků vytvořených klimatickou změnou. Nejen změna klimatu, tedy prvek patřící do kritéria „E“, je jedinou motivací pro investory vložit své peníze do udržitelných aktiv, ale také prvky pokrývající oblasti „S“ a „G“ jako korupce, rovnoprávnost, nebo například celosvětové zajištění potravy (Sustainable Investment Forum, 2023).

Ti se dále mohou rozhodovat na základě tzv. „ESG ratingu“. Jde o proces, kdy tzv. „ratingové agentury“ na základě přístupných dat zhodnocují, jakým způsobem jsou dané firmy připravené na ESG rizika. Dále je posuzována celková výkonnost společnosti. Dobrý rating znamená, že firmy přijímají opatření vedoucí k dlouhodobé udržitelnosti podniku, a že jsou na přicházející rizika a změny dostatečně dobře připravené. Investoři jsou tedy těmito „připraveným“ firmám mnohem více nakloněni (Heuer, 2023b).

2.1. Subjekty ovlivněné ESG investováním

Investoři se stále čím dál tím více začínají zajímat o udržitelnost jejich finančního portfolia, svým kapitálem podporují firmy, které podnikají kroky k tomu, aby byly „zelené“ (PwC, 2022b). Tento argument je podpořen výsledky průzkumu PwC (2021a). Tohoto průzkumu se zúčastnilo 325 investorů z celého světa a 79 % z nich odpovědělo, že ESG je pro ně důležitým faktorem při výběru investice, a zároveň, 49 % z nich by bylo z jejich portfolia ochotno eliminovat podniky, jež nepodnikají kroky k jejich zodpovědnému fungování. Další výzkum, který potvrzuje, že ESG kritéria jsou při rozhodování pro investory důležitá, je výzkum od americké výzkumné a poradenské společnosti Gartner, jež uvádí, že 85 % dotázaných investorů v roce 2020 respektovalo při jejich investičním rozhodování ESG kritéria (Gartner, 2021).

Jejich motivací jsou především očekávané výnosy, které z ESG fondů mohou získat, 60 % dotázaných investorů potvrdilo, že jim jejich ESG fondy přinesly vyšší výnosy, nežli investice jiného typu (PwC, 2022b).

Podpoření argumentu o zvýšení zájmu o ESG kritéria při investičním rozhodování může sloužit i příklad reakce investorů na jednu z největších ekologických katastrof způsobenou britskou energetickou společností BP. V roce 2010 došlo k explozi na jejich ropné plošině v Mexickém zálivu, při které uniklo stovky milionů litrů ropy. Mimo miliony uhynulých mořských živočichů přišlo o život 11 pracovníků. Během dvou následujících měsíců po havárii došlo k výraznému poklesu cen jejich akcií (Fondee, 2022).

Banky jsou subjekty výrazně ovlivněnými regulacemi cílenými na ESG. V roli poskytovatele úvěru jsou jim z tohoto důvodu žadatelé o půjčku nuceni podat informace o jejich činnostech a přístupu k ESG. Banky se na základě těchto dat rozhodují, zda pro ně poskytnutí úvěru není příliš rizikové (Komerční banka, 2022).

Zákazníci narození po roce 1981, tedy mileniálové a lidé z generace Z, jsou dle průzkumu NYU Stern (2022) nejvíce ze všech generací při nákupním rozhodování ovlivněni původem výrobku. Těmto zákazníkům záleží například na tom, zda firma poskytuje spravedlivé pracovní podmínky všem, kdo se podílí na jeho výrobě, dále také na tom, z jakého materiálu je výrobek vyroben, nebo na klimatické náročnosti jeho výroby. Do roku 2029 budou navíc mileniálové a lidé z generace Z tvořit více než 70% celosvětové pracovní síly, nároky na ESG strategii firem tedy výrazně porostou (Marsh & McLennan Companies, 2020).

K potvrzení toho, že zákazníkům záleží čím dál tím více na udržitelnosti a na základě tohoto přesvědčení upravují své nákupní chování, může sloužit příklad společnosti Unilever, která do své nabídky produktů zařadila na spotřebu vody nenáročné mycí prostředky, jejichž prodej na trzích s nedostatkem vody překonal ostatní mycí prostředky o více než 20 % (McKinsey, 2019).

Firmy s udržitelnými výrobky jsou na vzestupu (NYU Stern, 2022), z tohoto důvodu jsou motivovány změnit své procesy tak, aby byly udržitelnější a odpovědnější. Značně překvapivý výsledek přinesl výzkum firmy PwC (2021b), jež zjistila, že 76 % zákazníků by ze svých nákupních zvyků vyřadila firmy, ve kterých je neeticky zacházeno se zaměstnanci či svými aktivitami ohrožují životní prostředí. Tlak na firmy přichází ze všech stran, investoři, zákazníci, ale i samotní zaměstnanci požadují změnu jejich přístupu k ESG (Dolan, C., & Barrero Zalles, D., 2021).

Mimo nátlaku těchto subjektů dochází k výrazným krokům regulačních orgánů, které přicházejí se stále novějšími regulacemi, jež firmy směřují k udržitelným a společensky odpovědným aktivitám.

2.2. Regulace EU – CSRD a CSDDD směrnice

V roce 2016 vstoupila v platnost tzv. „Pařížská dohoda“ v rámci „Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu“. Podpisem této dohody se 193 států zavázalo, že budou podnikat opatření vedoucí ke snížení emisí skleníkových plynů a k udržení nárůstu průměrné globální teploty pod hranici 2 °C v porovnání s dobou před průmyslovou revolucí a usilovat o to, aby nárůst nepřekročil hranici 1,5 °C (United Nations, 2015).

Jednou z vedoucích sil podnikající udržitelné kroky je i Evropská unie (EU). Výkonný orgán Evropské unie, Evropská komise, představil v roce 2018 tzv. „Akční plán pro udržitelné financování“, který obsahuje předpisy týkající se tzv. *ESG reportingu*, jinými slovy *nefinančního reportování*, jež slouží k transparentnímu informování veškerých zainteresovaných subjektů o udržitelnosti podniku (Přecechtěl & Michlík, 2021a; Pábení, b.r.).

Další snahou EU o dodržení závazku splnění Pařížské dohody je tzv. „Zelená dohoda pro Evropu“, jež byla Evropskou komisí představena v roce 2019. Jejím hlavním cílem je dosažení klimatické neutrality v roce 2050 a 55 % snížení emisí skleníkových plynů v roce 2030 (European Commission & Directorate-General for Research and Innovation, 2019).

S ohledem na dodržení Zelené dohody je mimo veřejné zdroje Evropské unie třeba nasměrovat soukromý kapitál k nízkouhlíkovým projektům. S tím by měla pomoci tzv. *EU taxonomie* vycházející z nařízení o zřízení rámce pro usnadnění investic z roku 2020. EU taxonomie definuje, jaké investice mohou být považovány za udržitelné a přináší transparentnost vedoucí k jednoduššímu rozhodování investorů. Momentálně se Taxonomie týká všech finančních institucí a velkých podniků, s více než 500 zaměstnanci, na které se již nyní vztahuje povinnost nefinančního reportování (Fakta o klimatu, 2022).

Aby transformace k udržitelnosti firem zasáhla co nejvíce aktérů soukromého sektoru, došlo v roce 2022 k přijetí tzv. „**Směrnice o podávání zpráv o udržitelnosti podniků (CSRD)**“, jež nabyla účinnosti v roce 2023. CSRD standardizuje nefinanční reportování vedoucí k transparentnosti v oblasti udržitelnosti podniků. Firmy v těchto reportech informují veřejnost o jejich vztahu k ESG faktorům (CSRD, 2022a). Podniky, kterých se tato regulace týká, jsou velké společnosti, malé a střední podniky a mimoevropské podniky, jejichž obrat

v EU dosahuje 150 milionů eur a které v EU mají alespoň jednu dceřinou společnost nebo pobočku (Rada Evropské unie, 2022). Směrnice zavádí koncept dvojí materiality, firmy na jejím základě budou muset reportovat faktory udržitelnosti ovlivňující samotný podnik, a aktivity, jímž podnik pozitivně či negativně ovlivňuje společnost a životní prostředí (PEYTON legal, 2023). To, jak firma řeší témata ochrany životního prostředí, témata sociální, jakým způsobem se potýká s vedením firmy a s jakým skórem při zohlednění všech těchto faktorů z reportu vychází, jsou v nynější době posuzující informace pro některé z investorů. Na základě ESG reportování jsou investoři schopni nasměrovat své portfolio investic do udržitelnějších podniků a současně finanční instituce získávají přehled o tom, zda firma žádající o úvěr provádí kroky k vylepšení ESG faktorů. Pokud podnik z reportu vychází s pozitivními výsledky, jsou mu tyto instituce otevřené nabídnout výhodnější financování (CSRD, 2022a).

Součástí CSRD směrnice je i proces due diligence, který bude nově obsažen ve **Směrnici o náležitě péči v oblasti udržitelnosti (CSDDD)**, jež byla Evropskou komisí představena v roce 2022. Směrnice vstoupí v platnost nejdříve na začátku roku 2026. Mimo reportování ESG dat o udržitelnosti by se tedy firmy měly zajímat i o to, jaké dopady mají jejich aktivity na životní prostředí, zda nedochází k porušování lidských práv, a to v rámci celého hodnotového řetězce. Směrnice se bude týkat firem, které mají alespoň 500 zaměstnanců a čistý globální obrat přesahující 150 milionů eur, nebo se jedná o podnik s alespoň 250 zaměstnanci a čistým globálním obratem minimálně 40 milionů eur, to ovšem pouze tehdy, když nejméně 50 % obratu pochází z odvětví, kde jsou intenzivně využívány přírodní zdroje, jako je například zemědělství, textilní nebo těžební průmysl. Společnosti, kterých se povinný proces due diligence bude dotýkat zdaleka nejvíce, jsou ty společnosti, které k produkci svých výrobků využívají pracovní sílu mimo Evropskou unii. Obdobu CSDDD směrnice je zákon LkSG, který již od ledna 2023 platí v sousedním Německu. LkSG se již v tuto chvíli dotýká podniků, které jsou součástí hodnotového řetězce velkých německých korporací regulovaných právě tímto zákonem (Heuer, 2023a).

3. ESG reporting

K jednoduššímu dokládání toho, jakým způsobem daná organizace ovlivňuje prostředí kolem sebe, slouží tzv. „ESG reporting“ (De Graaff, B., & Juras, P. E., 2023). Samotné ESG reportování bylo na základě směrnice Evropského Parlamentu a Rady „2014/95/EU o uvádění nefinančních informací a informací týkajících se rozmanitosti“ povinné od roku 2014 pouze pro podniky s počtem nad 500 zaměstnanců. Tato skutečnost se změnila s příchodem Směrnice o podávání zpráv o udržitelnosti podniků (CSRD), jež bude po velkých podnicích, tedy společnostech splňujících dvě ze tří kritérií: s více než 250 zaměstnanci, s obratem 50 milionů eur a/ nebo bilanční sumou 25 milionů eur, od roku 2026 požadovat reportování svých aktivit ovlivňujících životní prostředí, sociální oblast a řízení firmy (Corporate Services, 2023).

Její vstup v platnost nebude svým dosahem ovlivňovat pouze velké společnosti, jelikož až 70 % uhlíkové stopy způsobují činnosti probíhající v rámci jejich dodavatelského řetězce. Ten je ve velké míře tvořen třetími stranami, často malými a středními podniky (MSP). Směrnice bude mít tedy nepřímý vliv i na ně (Capgemini Invent a SBR Nexus, 2021).

Od roku 2027 však bude mít směrnice i přímý dopad na malé a střední podniky, jelikož se některé z nich budou na reportování taktéž podílet povinně (CSRD, 2022b). Malé a střední podniky tvoří 90 % veškerých podniků na světě (The World Bank, b.r.), proto je velice důležité, aby byly zapojeny do reportování.

Dle EY (2021b), existuje celosvětově přes 600 schémat reportování ESG, se kterými přišly organizace jako „GRI – Global Reporting Initiative“, „IIRC – International Integrated Reporting Council“ a „SASB – Sustainability Accounting Standards Board“, jejichž standardy jsou ovšem využívány především velkými společnostmi, jež mají k reportování ESG širokou škálu informací, dat a dostatek odborníků na měření těchto faktorů (Esty & Cort, 2020).

Pro malé a střední podniky byla vytvořena zjednodušená reportovací schémata, která jsou vyhovující k reportování jejich ESG činností. Tři nejhojněji využívaná schémata ESG reportování malých a středních podniků jsou tzv. „IRIS – Impact Reporting and Investment Standards“, „B Impact Assessment“ a „Future-Fit Assessment“ (Esty & Cort, 2020).

Za zmínku stojí především Global Reporting Initiative Standardy (GRI Standardy), které stojí na první příčce mezi nejčastěji využívanými schématy pro reportování udržitelnosti (KPMG, 2022).

Global Reporting Initiative je nezisková organizace, jež přišla se standardy pro reportování ESG témat podniku. GRI standardy přinášejí kompletní rámec toho, jakým způsobem by tato témata, v podnicích všech velikostí, měla být reportována. Především díky jejich širokému zaměření bylo pro rok 2022 GRI vedoucím reportovacím schématem po celém světě (Global Reporting Initiative, 2022).

Pro snazší pochopení ESG reportingu malými a středními podniky přišla Evropská komise na konci července 2023 s tzv. „Evropskými standardy pro reportování udržitelnosti“, anglicky „European Sustainability Reporting Standards“ (ESRS), jež jsou nedílnou součástí výše zmíněné CSRD směrnice. Jejich hlavním cílem je sjednocení požadavků pro ESG reportování.

V rámci ESRS vzniklo dohromady 12 ESG témat pokrývajících všechny tři oblasti ESG (Gorin, 2023), jež budou firmy povinny reportovat. Pomocnými kroky v přípravě na ESG reporting jsou pro MSP nejen zavedená sjednocená témata, ale i roční odklad reportování týkající se nepřímých emisí patřících do aktivit dodavatelského řetězce, přímých emisí vlastních zaměstnanců a finančních dopadů způsobených klimatickou změnou, suchem či úbytkem biodiverzity. Mimo jednoletý odklad dojde i ke dvouletému odkladu reportování aktivit dotýkajících se biodiverzity a sociálních prvků ESG v hodnotovém řetězci. S příchodem ESRS firmy nemusí dále reportovat veškerá ESG data, ale mají možnost vynechat ta data, ze kterých neplynou žádná materiální rizika či dopady (Frank Bold, 2023).

V kapitole 2.2 bylo již zmíněno, že se 193 států celého světa zavázalo k dodržení cílů Pařížské dohody, tak aby celosvětová teplota nevystoupala výše než o 1,5 stupně Celsia. Pro dodržení tohoto slibu, který může být splněn pouze za podmínky, že státy a firmy omezí produkci nadměrných skleníkových plynů, je v rámci ESG reportingu firem nutné podávat informace o tom, jaké množství emisí svými činnostmi vyprodukují (World Resources Institute, b.r.). ESRS budou vycházet ze standardů GRI, které ovšem nemají sjednocené právě měření uhlíkové stopy. K tomu momentálně slouží dva rozdílné, níže zmíněné nástroje (CSRD, 2022c):

Greenhouse Gas Protocol (GHG Protokol)

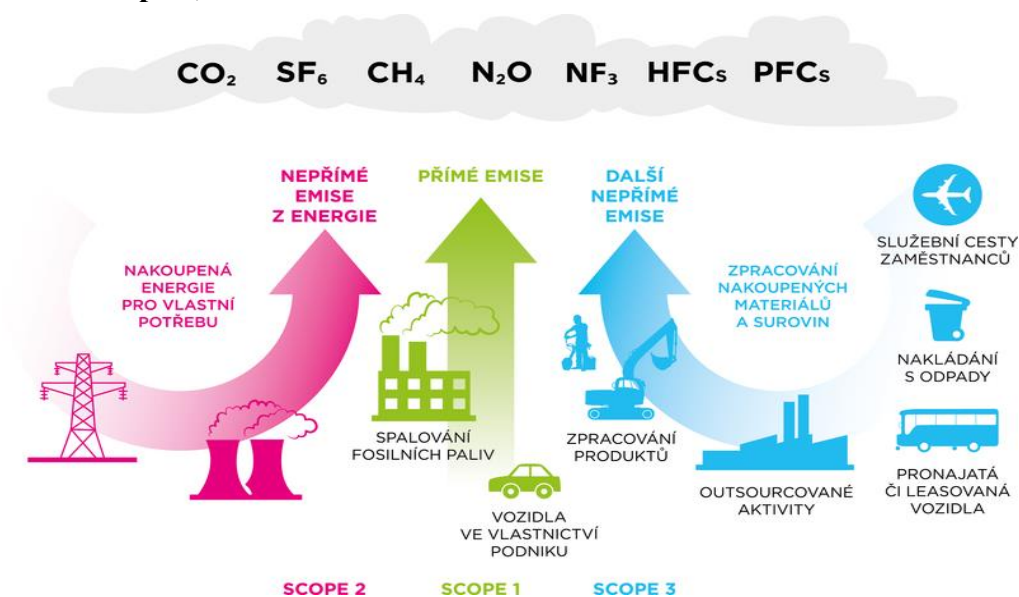
GHG Protokol vytvořený neziskovou organizací World Resources Institute a Světovou podnikatelskou radou pro udržitelný rozvoj je nejčastěji využívaným standardem pro výpočet emisí skleníkových plynů. Ten tyto plyny rozděluje do tří tzv. „Scopes“ (World Resources Institute, b.r.), ty slouží ke správnému výpočtu přímých i nepřímých GHG emisí:

Scope 1 zastřešuje veškeré přímé emise vyprodukované procesy a zdroji vlastněnými samotným podnikem. Jde například o emise vzniklé spalováním paliv v provozovnách a výrobních budovách patřících dané firmě nebo emise z provozu firemních vozů (World Business Council for Sustainable Development [WBCSD] & World Resources Institute [WRI], 2004).

Scope 2 zahrnuje emise, které vyvstávají při pořízení elektřiny od subjektu, který ji vyrábí. Tyto emise vznikají u samotného poskytovatele elektřiny, proto jsou zařazeny do emisí nepřímých (WBCSD & WRI, 2004).

Scope 3 je velmi široká oblast provádění výpočtů nepřímých emisí skleníkových plynů, v rámci které jsou měřeny veškeré ostatní emise, jež se objevují v celém hodnotovém řetězci. Tak jako u Scope 2, jde o znečištění, ke kterému dochází mimo budovy a využití vlastních zdrojů daného podniku, konkrétně například o transport zakoupených materiálů, ale i využívání výrobků a služeb zákazníky (WBCSD & WRI, 2004).

OBR. 1. Scope 1, 2 a 3 Emise

Zdroj: CI2, o.p.s., 2013

ISO řady 14000

Jde o set ISO norem, které mají za úkol zavedení environmentálního managementu uvnitř firmy, vedoucí ke snížení negativních dopadů na životní prostředí (Courtneil, 2023). Tyto standardy jsou využívány především firmami, které jsou na ISO standardy zvyklé (automotive, letecký průmysl), jelikož je se zbytkem ISO standardů kompatibilní. Namísto „Scopes“ se věnuje kategoriím a jejich součástí je i posuzování životního cyklu produktu či služby (Ferkel, 2022).

I přes to, že jsou tyto dva standardy (Greenhouse Gas Protocol a ISO řady 14000) do značné míry kompatibilní, rozdíl nalezneme především v přístupu k měření nepřímých emisí. Tato odchylka bude způsobovat problémy v účinném zavedení ESRS, jež dle CSRD.cz (2022c) *„bere v potaz vstupy reportingu emisí skleníkových plynů podle amerického standardu Greenhouse Gas Protocol, významná část firem v EU je však zvyklá na normy ISO.“*

3.1. Přínosy ESG reportingu pro malé a střední podniky

KONKURENCESCHOPNOST

Velice důležitým aspektem pro manažery jakéhokoliv byznysu je konkurenceschopnost. Pokud firmy nebudou systematicky řešit téma udržitelnosti, budou ztrácet investory, zákazníky, a nakonec i profit. Lidé si začínají uvědomovat, že je kvůli klimatické změně třeba více rozmýšlet nad pořizováním si nového zboží a využíváním služeb. Mění své nákupní chování a vyhledávají výrobky a služby, které minimalizují negativní dopady na životní prostředí. Zároveň je v rámci společnosti vyvíjen tlak na management od nespokojených zaměstnanců, kteří požadují spravedlivé pracovní podmínky. Nejen tyto faktory vedly k tomu, že mnoho společností zahrnuje udržitelnost do své strategie, a tím posílili svou identitu značky (Dolan, C., & Barrero Zalles, D., 2021). Zakomponování ESG faktorů do strategie malých a středních podniků proto přináší vyšší kredibilitu pro veškeré zúčastněné strany.

Zavedení opatření vedoucích ke zlepšení faktorů ESG přináší podnikům konkurenční výhodu i při vstupu na nový trh. Firmy, které si vedou dobře v udržitelnosti, v sociálních otázkách anebo například anti-korupčních procesech jsou vnímány velmi pozitivně a je pro ně umožnění vstupu na zahraniční trh výrazně jednodušší (McKinsey, 2019).

LEPŠÍ ZNAČKA PODNIKU

Zavedení povinnosti ESG reportingu MSP, umožňuje jejich snadnější transformaci ke společensky odpovědnému podniku s pozitivním dopadem na životní prostředí, zaměstnance a celkové vedení podniku. Dle výzkumu McKinsey započatým roku 2019, organizace s pozitivním dopadem získávají čím dál tím více pozornosti, jsou brány jako podniky vytvářející hodnotu, což se projevuje na zachování či zlepšení reputace jejich značky, zvyšujícím se zájmu od potenciálních zaměstnanců anebo udržení těch, již zaměstnaných. Díky transformaci usilující o pozitivní dopad na život a lidi kolem, jsou podniky přijímající ESG vnímány velmi hodnotně (Bielawska, 2022; Nelson, 2022).

INVESTIČNÍ PŘÍLEŽITOSTI

Nejen že jsou tyto podniky vnímány velmi hodnotně mezi svými, či potenciálními zaměstnanci, ale dalšími zainteresovanými subjekty jsou investoři, kteří by mohli mít zájem o spolufinancování (Bielawska, 2022; Nelson, 2022). Nejen, že toto reportování přináší usnadnění transformace k velmi hodnotnému společensky odpovědnému podniku, zároveň poskytuje transparentnost. Díky ESG reportingu, a především reportování „G“ oblasti, získává veřejnost náhled do toho, jakým způsobem je společnost řízena. Vysoký skóring v oblasti „G“ značí, že je firma vedena správným způsobem, je v této oblasti udržitelná a pro investory tento fakt evokuje, že je bezpečné do této společnosti vložit své peníze. Celkově jsou výsledky ESG reportingu ukazatelem, jaká opatření společnost podniká v oblasti udržitelnosti a jak je schopna se přizpůsobit nečekaným změnám, které s sebou může přinést například klimatická změna nebo další celosvětová pandemie. Investorům je tímto umožněno zvážit veškerá rizika, která s sebou daná investice nese (Dolan, C., & Barrero Zalles, D., 2021). Skóre vycházející z ESG reportingu bude moct být využito na získávání nových zákazníků nebo budování důvěry u těch vlastních (European Commission, 2022).

Navíc, dle průzkumu Morgan Stanley (2021) byly udržitelné ESG fondy během pandemie méně rizikové než srovnatelné fondy jiného typu, což může být důležitým podnětem pro investory.

POSÍLENÍ VZTAHU S ODBĚRATELI

Dodavateli velkých podniků jsou z velké části právě malé a střední podniky. Samotní dodavatelé mají veliký vliv na udržitelnost celého hodnotového řetězce, jelikož – jak bylo již zmíněno výše – tvoří téměř tři čtvrtiny uhlíkové stopy v dodavatelských řetězcích (Capgemini Invent a SBR Nexus, 2021). Zaměření se na ESG v rámci dodavatelských řetězců

vede ke snížení odpadu a snížení rizika spojeného s nebezpečím narušení dodavatelského řetězce, jež plyne například ze změny klimatu a častějším extrémům počasí. Dále díky ESG dochází ke zefektivnění procesů vedoucích ke snížení nákladů a zlepšení pracovních podmínek pro zaměstnance v dodavatelských řetězcích. Tyto pozitivní změny posilují vztah mezi dodavateli - tedy MSP - a odběrateli, pro MSP většinou velkými podniky (Bedford Consulting, 2023a).

PŘÍSTUP K VÝHODNĚJŠÍMU KAPITÁLU

Tak, aby i banky byly motivujícím subjektem pro zavádění ESG, nabízejí firmám činným v ESG výhodnější půjčky. Pro banky to navíc znamená, že podpoří firmy, které pro ně v důsledku, díky dobrému postavení v rámci ESG, znamenají menší hrozbu, jelikož to znamená, že mají odolnější obchodní modely (Eliwa, Abound & Saleh, 2019).

SPOKOJENOST A RETENCE ZAMĚSTNANCŮ

Na základě výzkumu prováděného v Číně v letech od 2016 do 2022 došli jeho autoři k závěru, že vzniká korelace mezi vysokým ESG ratingem podniku a vyšší spokojeností a produktivitou jejich zaměstnanců. V praxi to tedy znamená, že pokud firmy zakomponují ESG do strategie a chodu podniku, zaměstnanci se jim odvděčí vyšší produktivitou (Deng a kol., 2023).

SNÍŽENÍ NÁKLADŮ

Dle výzkumu McKinsey (2019) je dalším přínosem snížení nákladů na vstupy podniku (například vodu a ostatní materiály zpracovávané za chodu společnosti). Díky jejich efektivnímu využívání může dojít k až 60 % zvýšení provozních zisků. K dalšímu snížení nákladů na provoz může dojít při úsporách na energiích, a to skrze přechod na obnovitelné zdroje či zavedení nových, úspornějších technologií (Impact Metrics, 2023a).

Výraznou motivací může být i omezení regulatorního tlaku na firmy, který v této chvíli může u specifických odvětví ohrožovat až 60 % zisku před jeho zdaněním. Pojem ESG rezonuje celým světem, zásahy států vedoucí k podpoře podniků, jež se zajímají o ESG, či regulace neudržitelných aktivit podniků, jsou na vzestupu. Včasná orientace na ESG reporting a ESG aktivity bude pro firmy představovat prevenci nákladných vládních zásahů (McKinsey, 2019).

3.2. Překážky ESG reportingu pro malé a střední podniky

ESG reporting generuje MSP mnoho přínosů, nicméně nedílnou součástí tohoto procesu jsou i překážky, se kterými se tyto společnosti musí potýkat.

NEÚPLNOST A SLOŽITÝ SBĚR DAT

Jelikož na menší společnosti neměl ESG reporting doposud vliv, nebyla v oblasti ESG shromažďována data a informace, které by momentálně sloužily k tomu, aby byla data kompletní (European Commission, 2022). Současně, tím, že nejsou tyto informace shromažďovány jen za samotný podnik, ale i za aktivity, které jsou mimo jeho kontrolu či vlastnictví, není přístup ke sběru dat jednotný. Každý podnik využívá jiných přístupů, datových zdrojů a rozdílných jednotek pro měření stejných jevů, což vede k nesrovnalostem a nepřesnosti získaných dat (McKinsey & Company, 2022; Mezzio et al., 2022). Dle průzkumu Evropské komise lze celkově říct, že se nedostatky v úplnosti údajů vyskytovaly u společností všech velikostí, zejména však u MSP (European Commission, 2022).

Pro měření ESG faktorů je třeba využít kvalitativních dat podniku, která nejsou dostatečně snadně zachytitelná, měřitelná a vykazatelná (Mezzio et al., 2022). Navíc mohou být některé ESG informace, které podniky potřebují získat od svých dodavatelů, či dalších subjektů nacházejících se v jejich hodnotovém řetězci, citlivé, důvěrné, nebo velmi obtížně získatelné (Novisto, 2022).

CHYBĚJÍCÍ MOTIVACE

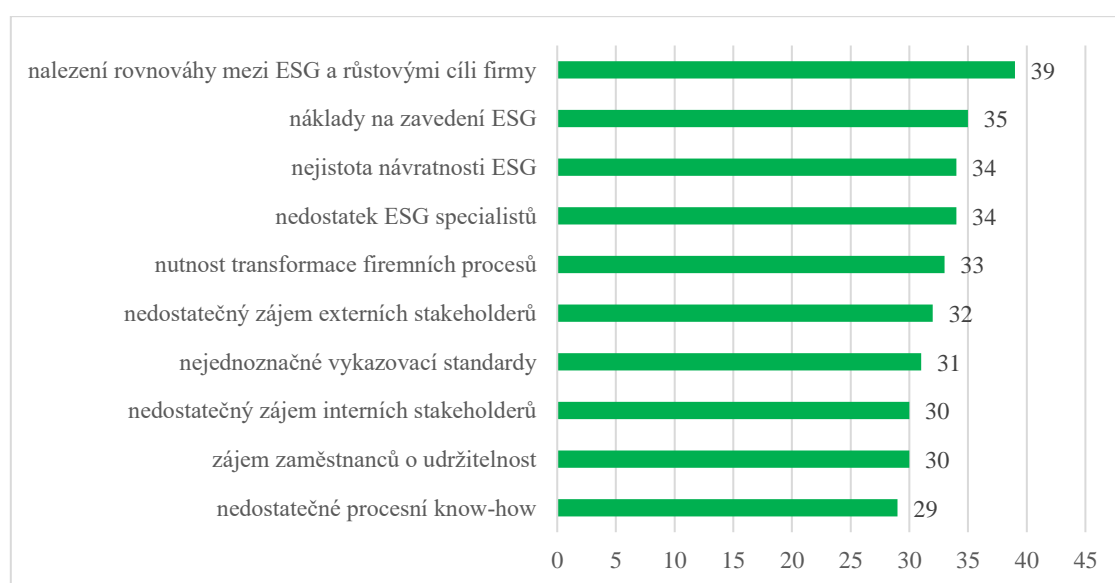
Malé podniky narážejí při zavádění nových strategií na problémy se správnou interní komunikací a koordinací. Totéž platí i pro ESG. K problémům dochází často již při snaze o pochopení důležitosti samotnými ESG manažery na vedoucích pozicích těchto podniků. To vede k neefektivní komunikaci potřebných opatření zaměstnancům, kteří o krocích vedoucích ke zlepšení nejsou přesvědčení, a tím pádem motivováni k jejich zavedení (SB Compliances, 2023).

VYSOKÉ NÁKLADY

Mezi překážky ESG reportingu pro MSP spadají i vysoké náklady. V případě, že v rámci malých a středních podniků nebyla v minulosti vedena žádná data na udržitelnost a samotné ESG, musí se tyto podniky obrátit na auditory a konzultanty, kteří pro ně znamenají vysoké náklady (Möslinger et al., 2022). ESG znamená prvotně vysokou investici, kterou si, oproti velkým podnikům, MSP nemohou dovolit (Corporate Governance Institute, 2023). Na jaře roku

2023 vydala singapurská banka DBS Bank ve spolupráci s americkou společností Bloomberg report jejich výzkumu soustředícího se především (z 90 %) na asijské malé a střední podniky, které se ESG již věnují. Výsledky tohoto výzkumu ukazují deset největších překážek, se kterými se malé a střední podniky potýkají při zavádění ESG. Z výzkumu zjištěné překážky jsou graficky znázorněny na obr. 1. Mezi největší překážky implementace ESG, dle tohoto výzkumu, patří především finanční faktory, zájem interních či externích zaměstnanců nebo nedostatečné know-how v rámci firmy. Nejčastěji zmíněné finanční faktory a chybějící zaměstnanci specializující se na ESG znamenají pro takto malé firmy zásadní problém (Bloomberg Media Studios & DBS Bank, 2023).

Graf 1. Největší překážky implementace ESG

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z průzkumu Catalysts of Sustainability (Bloomberg Media Studios & DBS Bank, 2023)

SLOŽITÁ REPORTOVACÍ SCHÉMATA

Nově zavedené standardy ESRS (viz kapitola 3) sice sjednocují požadovaná témata pro ESG reporting, na druhou stranu ale vychází z reportovacího schématu GRI, které je ovšem pro MSP zbytečně komplexní, a takto malé podniky nejsou podle tohoto schématu zvyklé reportovat. Aby malé a střední podniky byly schopné reportovat ESG dle požadavků ESRS, bude třeba jeho zjednodušení (CSRD, 2022c).

CHYBĚJÍCÍ TECHNOLOGIE

Malé a střední podniky nemají, mnohdy z finančních důvodů, k dispozici technologii k efektivnímu sběru ESG dat, proto jsou shromažďována především manuálně (Bedford Consulting, 2023b; Novisto, 2022). Data jsou decentralizovaná, získávána od různých oddělení, dodavatelů a zainteresovaných subjektů. K jejich zachycení slouží mnohdy formuláře, na jejichž vyplnění jsou nuceni vyčkat, aby byla data sesbírána za celý podnik a jeho aktivity kompletní. Při sběru ESG dat se z tohoto důvodu musejí potýkat s časovou náročností ohrožující jejich včasné dodání (Nelson, 2022; Novisto, 2022). Mimo to, může dojít k nesprávnému zachycení potřebných informací třetí stranou, jelikož k ověřování dat často ani nedochází, protože je z pravidla finančně i časově velmi nákladné (Novisto, 2022).

NEDOSTATEK KAPACIT

Mimo již zmíněné překážky, které ESG reporting pro MSP znamená, se velikou výzvou stává nedostatek kapacit věnovat se ESG. Reportování nefinančních ukazatelů pro podniky představuje zavádění nových procesů. Ať už jde o samotný sběr či vykazování ESG informací, jde o značný zásah do pracovního vytížení zaměstnanců. Takto malé podniky jsou již v tuto chvíli zahlceny a nemají prostor na to, aby se mohly věnovat ESG, a to i přes to, že řada z nich udržitelnost vnímá jako jednu z důležitých hodnot (Asociace malých a středních podniků, 2023; Heuer, 2023c).

NEJASNÁ LEGISLATIVA

MSP se v tuto chvíli teprve začínají zajímat o to, jaké požadavky spojené s ESG na ně vůbec v budoucnu dopadnou (Heuer, 2023c). V zahájení ESG reportingu jim ovšem nepomáhají neustále přibývajících směrnice a nařízení. Od roku 2021 let se pro trh EU objevily tři směrnice upravující povinnost nefinančního reportování v podnicích, jde o směrnice SFDR, NFRD a CSRD (Tocchini & Cafagna, 2022). V těch se podniky začínají ztrácet a tento problém je navíc umocněn tím, že na to, aby se v nich zorientovaly, nemají již zmíněné kapacity. Velikou komplikací pro ně tedy je nejasné vymezení legislativy relevantní konkrétně pro jejich podnik (Algorable et al., 2023).

CHYBĚJÍCÍ INFORMACE A ZNALOSTI

S nedostatkem kapacit souvisí další překážka, která ovlivňuje úspěšnost zavedení ESG reportingu ve firmě a tím je nedostatek informací a znalostí o ESG. Dle výzkumu pod záštitou Asociace malých a středních podniků dvě třetiny MSP netuší, co se skrývá pod pojmem ESG (Asociace malých a středních podniků, 2023). Pokud firma o ESG již alespoň něco tuší, potýká se s chybějícími informacemi a znalostmi souvisejícími s předešlým bodem – nejasnou legislativou. Firmy jsou zmatené, oblast ESG je pro ně nová a doposud se s ní neměly šanci setkat. Z tohoto důvodu nevědí, jakým způsobem by s reportováním nefinančních kritérií měly začít (Heuer, 2023c).

CHYBĚJÍCÍ KOMPETENCE

Doposud MSP neměly potřebu ESG řešit, proto se teprve až nyní začínají seznamovat s tím, co samotné ESG znamená. Aby byly podniky schopné reportovat ESG kritéria, je třeba v rámci podniku nalézt osobu, která by měla dostatečné kompetence a dovednosti toto reportování zvládnout. Tento úkol není vždy jednoduchý, především MSP chybí vyškolené osoby. „*Majitelé malých a středních podniků mohou mít vzdělání v oblasti obchodu nebo managementu, ale nemají stejné odborné znalosti v oblasti ESG.*“ (Corporate Governance Institute, 2023), a proto je možné, že bude třeba najmout či oslovit externí osobu, která by tuto činnost zvládla (Heuer, 2023c; KPMG, 2023).

4. Metodologie

Tato část bakalářské práce se věnuje dvěma formám výzkumu, a to kvantitativní metodě sběru dat v podobě dotazníkového šetření (metoda CAWI) a kvalitativní metodě uskutečněné řízenými rozhovory.

Jde o primární výzkum, jehož první část se věnovala odpovědím získaných od zástupců malých a středních podniků, kteří se již zapojili do příprav reportování ESG či již samotného ESG reportu. Před spuštěním dotazníku bylo s pěti respondenty provedeno pilotní ověření dotazníkových otázek. Ve druhé části byly osloveny nejen malé a střední podniky, ale i odborníci z oboru, kteří se zabývají konzultanstvím v oblasti ESG. S rozhovorem souhlasila marketingová specialistka jedné malé české firmy poskytující svým uživatelům sdílená auta a dva konzultanti, kteří jsou experty v oblasti ESG.

Hlavním cílem výzkumu je určit jaké přínosy a překážky pro tyto podniky znamená ESG reporting a zjištění, zda se největší překážky ESG reportingu nacházejí uvnitř či vně malých a středních podniků.

4.1. Kvantitativní šetření

Pro získání relevantních dat byli respondenti kvantitativního šetření vybíráni na základě následujících kritérií:

- 1) být zástupcem malého nebo středního podniku (podniku do 250 zaměstnanců)
- 2) být zástupcem firmy, která již podniká kroky vedoucí k reportování ESG

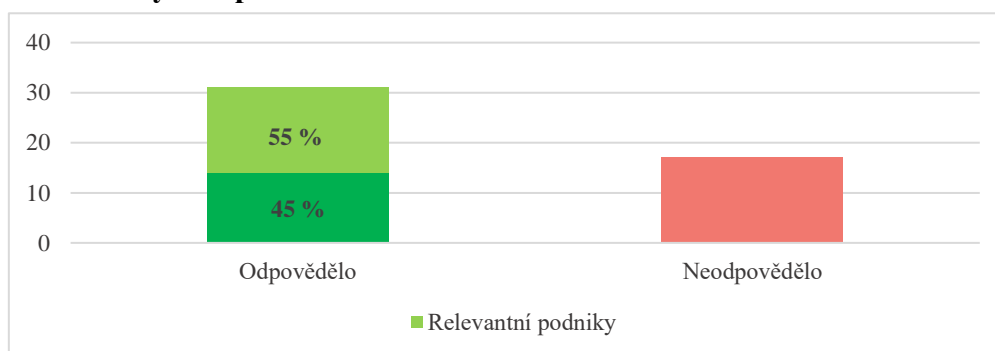
V tento moment MSP ve většině případů nezveřejňují informace o tom, zda se již ESG věnují, proto jsem o pomoc oslovila samotnou asociaci, jež tyto podniky sdružuje a dva konzultanty. Tyto tři potenciální zdroje dat mi však s ohledem na GDPR nemohli poskytnout přesné názvy firem, které již ESG řeší. Proces shánění MSP byl pro mě z tohoto důvodu značně komplikovaný, podniky jsem sháněla na základě dostupných informací na internetu a oslovovala i osobně na ESG konferenci s názvem „Rok Změny 2023“. Mimo konferenci byly firmy oslovovány především telefonicky nebo skrze e-mail.

V rámci výzkumu bylo osloveno 48 malých a středních podniků. Z celkového počtu 48 oslovených podniků mi byla poskytnuta odpověď od 31 z nich. Graf 2. znázorňuje, jakým způsobem byly odpovědi rozděleny do dvou skupin. Pouze 17 z 31 firem (55 %) je pro můj

výzkum relevantních, tedy se již v nynější době věnují ESG reportingu či nejrůznějším přípravám vedoucím k ESG reportingu. Tím je dle jejich slov například výpočet uhlíkové stopy, zpracování samotného ESG reportingu, účast v ESG Ratingu, využívání recyklovatelných materiálů, investice do fotovoltaiky, větší zapojení zaměstnanců do chodu podniku nebo evidence spotřeby elektrické energie.

Jedna z firem mi poskytla rozsáhlou odpověď popisující kroky v jednotlivých oblastech ESG. „V posledních letech se v oblasti G soustředíme na větší zapojení zaměstnanců do chodu podniku, zvyšujeme informovanost dovnitř i na venek, síťování a spolupráci s lokálními partnery, především z veřejné sféry (školy, obce atd.), zapojení do regionálních aktivit. V oblasti S se zaměřujeme na zvyšování kvalifikace lidí s postižením a všech zaměstnanců, sledujeme počty odborných aktivit a účastníků, zavedli jsme systém podpory rozvoje a integrace zaměstnanců. V oblasti E podporujeme recyklovatelné materiály (ReUse kelímky) a projekty zaměřené na recyklaci (Forewear; výsadba stromků), začali jsme si evidovat spotřebu el. energie, tepla, CO2 a řada dalších drobných aktivit“.

Graf 2. Počet celkových odpovědí

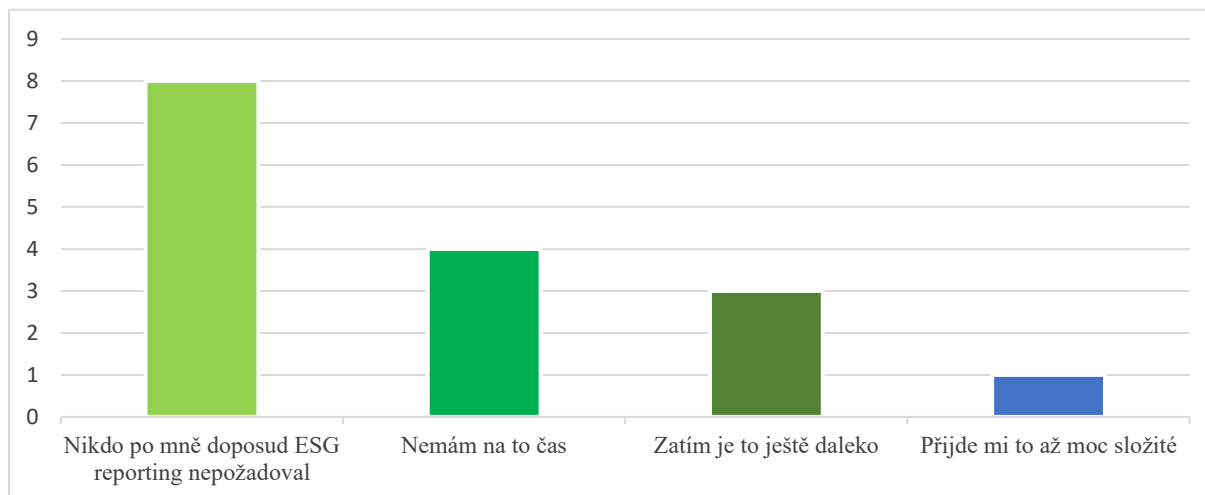

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výzkumného šetření

I přes to, že byly osloveny především firmy, které jsou například již v dodavatelském řetězci velkých firem, což znamená, že by již ESG reporting měly řešit, 14 z respondentů (45 %) ještě v tuto chvíli ESG reporting z nejrůznějších důvodů neřeší. Graf 3. zobrazuje nejčastější důvody, proč ještě v tuto chvíli malé a střední podniky neřeší ESG reporting. Respondenti měli možnost zvolit vícero odpovědí, ale výrazně převažuje odpověď, že po nich doposud ESG reporting nikdo nepožadoval. Firmy tedy nemají motivaci se ESG reportingu v tuto chvíli věnovat na dobrovolné bázi ještě před tím, než mnohé z nich zasáhne povinnost reportování vycházející ze směrnice CSRD. Mimo odpovědi v nabídce bylo možné aby respondenti napsali svou vlastní odpověď: „Naše výroba znamená téměř nulovou zátěž pro životní prostředí, z tohoto důvodu věřím, že pro nás reportování nebude zátěž“, „ESG

neznám“, „*Better doing than reporting*“, „*Zatím jsme se ještě nevzpamatovali z povinnosti GDPR a doufáme, že na nás ESG vliv mít nebude*“. Vůbec nepřekvapivější odpovědi pro mě osobně byla odpověď: „*Někteří evropští odběratelé nás již informovali, že budou chtít data o firemním ESG, ale ještě jsme se tomu nezačali věnovat*“. Tedy i přes to, že je ESG reporting po této firmě požadován, nezačali s jeho přípravou.

Graf 3. Důvody, proč malé a střední firmy neřeší ESG reporting

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výzkumného šetření

Co se týče charakteristiky 17 respondentů, kteří téma ESG reportingu v nynější době již řeší, většina z nich, konkrétně 7 respondentů, byla zástupcem středního podniku (firma s 51-250 zaměstnanci). Na dotazník dále odpovědělo 6 zástupců malého podniku (firma s 11-50 zaměstnanci) a 4 zástupci mikropodniku (firma s 1-10 zaměstnanci). Hlavní obor činnosti dotázaných podniků byl především obor stavebnictví/ reality, dále také obchod či služby/ cestovní ruch. Nejčastěji byla poskytnuta odpověď od majitele či ředitele podniku, a to konkrétně v 9 případech ze 17.

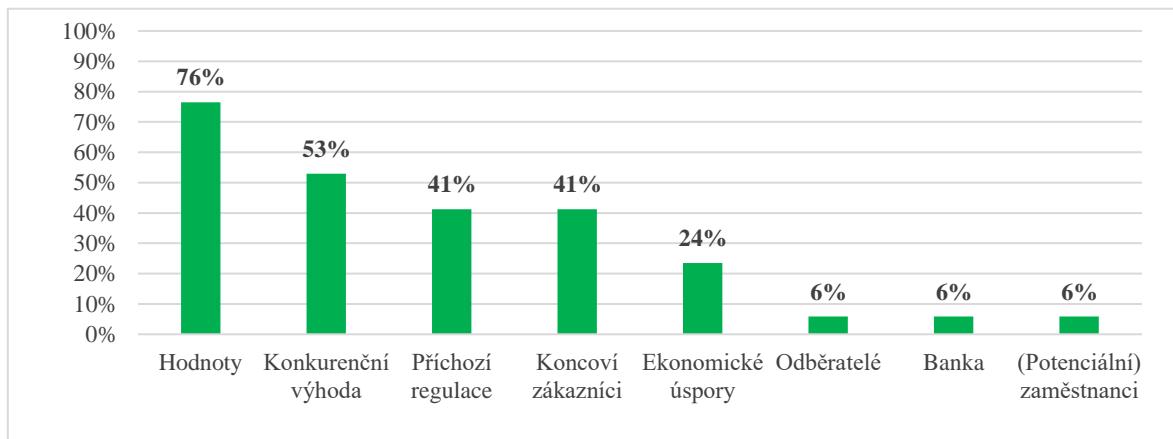
Tabulka 1. Charakteristika relevantních respondentů

Velikost podniku	Počet respondentů	Podíl v %
mikropodnik	4	24 %
malý podnik	6	35 %
střední podnik	7	41 %
Obor podnikání	Počet respondentů	Podíl v %
Stavebnictví/ reality	4	24 %
Obchod – prodej a nákup zboží	3	18 %
Služby/ cestovní ruch	3	18 %
Průmysl/ výroba/ těžba surovin/ hutnictví	2	12 %
Životní prostředí/ ekologie	2	12 %
Potravinářství	2	12 %
Bankovníctví/ finance	1	6 %
Pozice respondentů	Počet respondentů	Podíl v %
Majitel/ Ředitel/ CEO	9	53 %
Marketing	2	12 %
Více funkcí – Obchod, Marketing, Udržitelnost, PR, R&D	1	6 %
Manažer odpovědný za ESG témata	1	6 %
Projektový ředitel	1	6 %
Manažer kvality	1	6 %
Investice	1	6 %
Marketing a CSR	1	6 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výzkumného šetření

Z grafu 4. je patrné, že firmy, které již v nynější době ESG reporting začínají řešit, jsou motivovány především svými vlastními hodnotami nebo vnitřním přesvědčením. Na druhé příčce se umístila výhoda vůči konkurenci, kterou díky ESG reportingu pocítuje přes 50 % malých a středních podniků. Dále bylo 41 % firem ovlivněno příchozí regulací či koncovými zákazníky. Jeden z respondentů uvedl, že se k tomuto kroku nechali inspirovat od členů spolku TESSEA ČR, který zastřešuje sociální podniky.

Graf 4. Hlavní důvody zájmu o ESG reporting

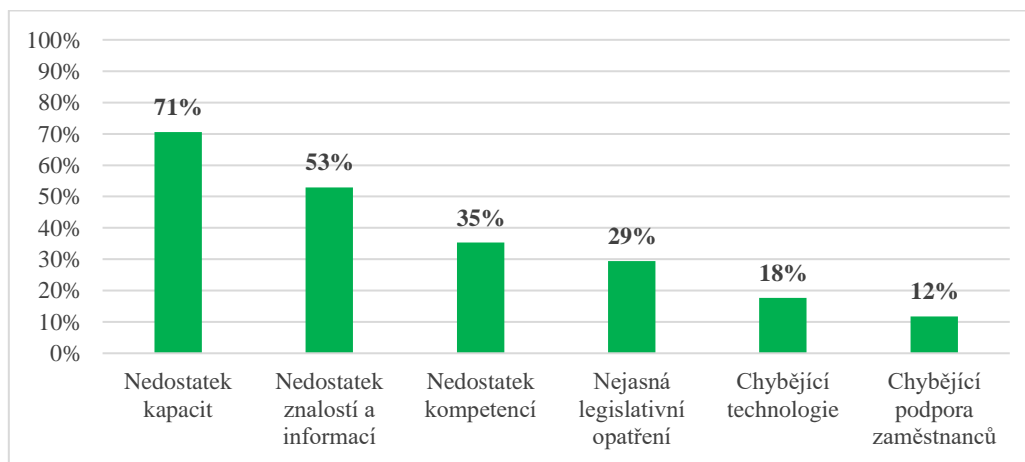

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výzkumného šetření

Hlavní překážkou, na kterou při přípravě na ESG reporting malé a střední podniky narážejí, je nedostatek kapacit. S tímto problémem bojuje až 71 % z nich. Více než polovina respondentů se potýká s problémem nedostatku znalostí a informací a 35 % na ESG reporting nemá dostatečné kompetence. To může pramenit z toho, že je pro malé a střední podniky ESG reporting nový a mnoho firem se s ESG stále teprve seznamuje. Nejasná legislativní opatření, která byla zmíněna 29 % respondenty jim k pochopení této problematiky jistě nepomáhá. Jedna z firem uvedla, že „kapacitní problém je u malé firmy překážkou téměř u všech projektů“ a další, že „v nabídce zmíněné nedostatky zpomalují průběh, nicméně nejsou nepřekonatelnou překážkou“. Další otázka se respondentů tázala na to, zda se museli potýkat s technickými výzvami spojenými s nástroji pro nefinanční reporting. Firmy, které odpověděli „ano“ byly požádány o rozsáhlejší odpovědi. V těch bylo zmíněno, že naráželi na problém efektivního sběru dat, znalosti a rozprostřená data po organizaci, nastavení procesů na sběr dat, výpočtové tabulky a formování obsahů. Jeden z respondentů poskytl rozsáhlejší odpověď: „Pro řadu ukazatelů nemáme data zpětně a potřebovali bychom jednoduché a srozumitelné měřicí nástroje či škály, které bychom mohli použít pro náš podnik.“

Graf 5. Největší překážky ESG reportingu

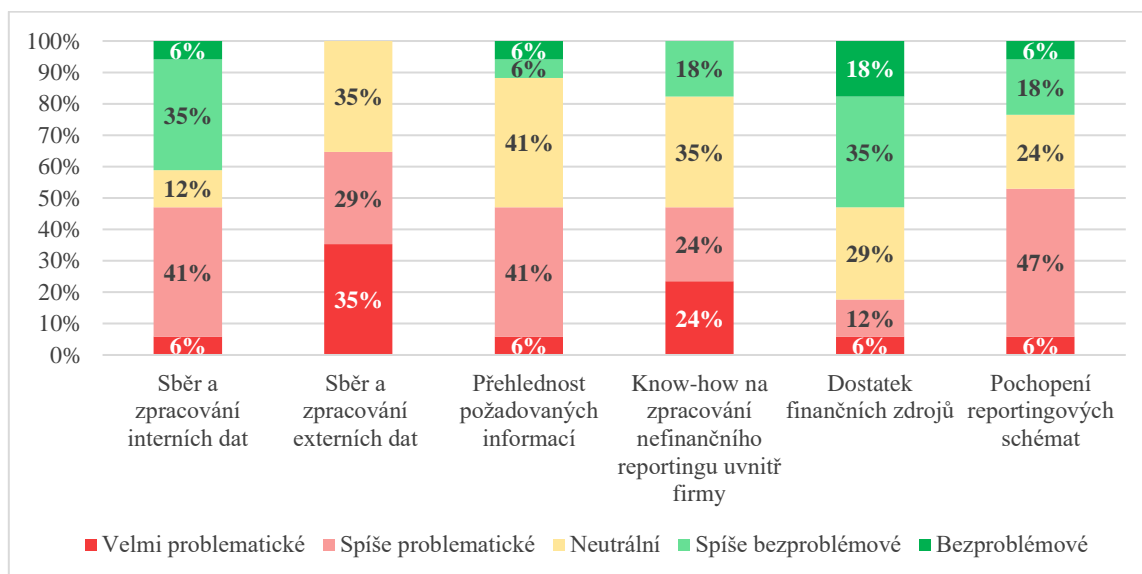

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výzkumného šetření

Respondenti hodnotili faktory ovlivňující složitost ESG reportingu na škále od „Velmi problematické“ po „Bezproblémové“. Mezi nejvíce problémový faktor patří především sběr a zpracování externích dat, se kterým bojovalo více než 70 % MSP. Další výraznou překážkou pro ně bylo pochopení reportingových schémat určených pro ESG reportování, jež může být ovlivněno tím, že jsou tato schémata vytvořena především pro velké podniky, nikoliv pro malé nebo střední. Překvapující odpovědí bylo, že více než 50 % MSP uvedlo, že pro ně finanční zdroje nepředstavovaly problém. Zajímavý výsledek se objevil u faktoru „Sběr a zpracování

interních dat“, který pro 47 % znamená problém, na druhou stranu 41 % respondentů hodnotí tento faktor jako „spíše bezproblémový“ či „bezproblémový“.

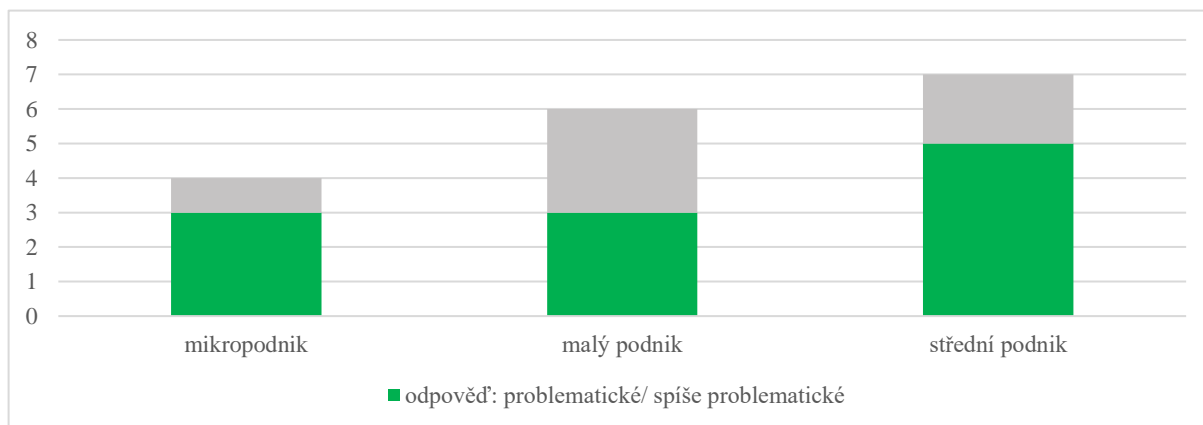
Graf 6. Problematické a bezproblémové faktory ESG reportingu

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výzkumného šetření

Z grafu 7. je patrné, že se sběrem a zpracováním externích dat měly problém pouze 3 ze 6 malých podniků. Oproti tomu v kategorii „mikropodnik“ a „střední podnik“ s tím mělo problém více než 50 % z jejich celkového počtu. U mikropodniků konkrétně 3 ze 4 a u středních podniků 5 ze 7.

Graf 7. Vliv velikosti podniku na problém se sběrem a zpracováním externích dat

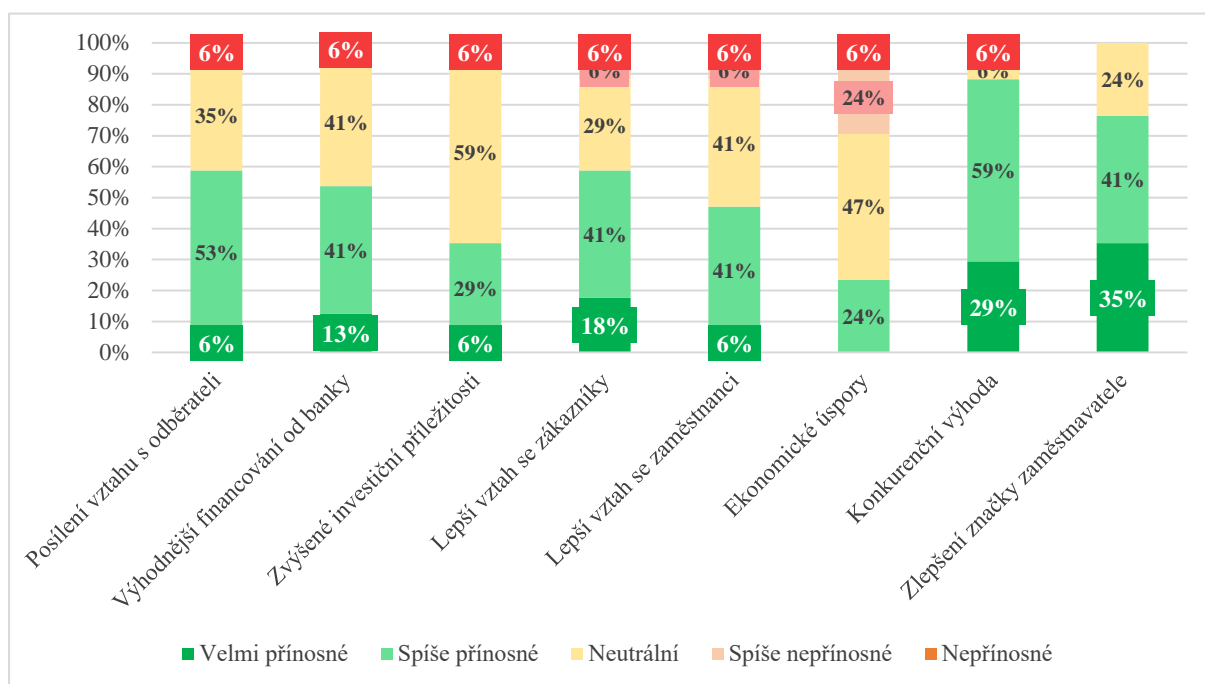

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výzkumného šetření

Přínosy ESG reportingu jsou pro MSP citelné především ve výhodě oproti konkurenci, a to konkrétně až pro 88 % z dotázaných. Na druhém místě se umístil faktor „zlepšení značky zaměstnavatele“ představující přínos pro 76 % zúčastněných. Mimo tyto dva faktory je dále 59 % podniků vyzdvihován přínos lepšího vztahu se zákazníky. 59 % firem odpovědělo, že jsou

pro ně „zvýšené investiční příležitosti“ faktorem neutrálním, ale oproti tomu pro 54 % bylo „výhodnější financování od banky“ jedním z přínosů ESG reportingu. Znamená to tedy, že si banky uvědomují a oceňují udržitelné kroky malých a středních podniků svým výhodnějším financováním, zatímco investoři se v momentální době na tyto podniky se svými investicemi spíše nezaměřují.

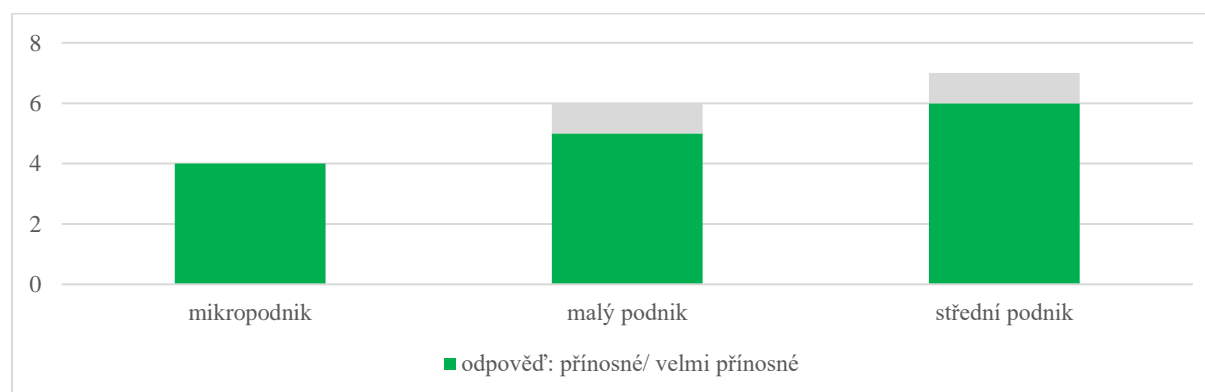
Graf 8. Přínosné a nepřínosné faktory ESG reportingu

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výzkumného šetření

Konkurenční výhoda je přínosem, který je důležitý pro firmy napříč všemi velikostmi, konkrétně pro 4 ze 4 mikropodniků, 5 ze 6 malých podniků a 6 ze 7 středních podniků.

Graf 9. Vliv velikosti podniku na vnímání konkurenční výhody ESG reportingu

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výzkumného šetření

4.2. Řízené rozhovory

Kvalitativní data výzkumu byla získána díky rozhovoru s jednou firmou a dvěma konzultanty, kteří souhlasili s o online nebo osobním rozhovorem. Rozhovor č. 1 má ukázat pohled malé firmy na ESG reporting, ta se udržitelností zabývá již od jejich založení. Rozhovor č. 2 a 3 má za cíl získat perspektivu od ESG konzultantů na problematiku ESG reportingu malých a středních podniků, se kterými běžně pracují. Na začátku všech rozhovorů bylo respondentům řečeno, že naše schůzka bude nahrávána a informace, jež mi poskytnou, budou veřejně dostupné v bakalářské práci. Aby respondenti mohli být ve svých odpovědích co nejvíce otevření, nepřáli si, aby v bakalářské práci byla zmíněna jejich osobní jména, či názvy podniků, které v rozhovoru zastupují.

4.2.1. Rozhovor č. 1

Nejprve jsme narazili na motivaci daného podniku k zavedení ESG reportingu, a to konkrétně na to, zda je k zavedení ESG reportingu vedly v dotazníku 75 % firmami zmíněné hodnoty či vlastní přesvědčení. Dle odpovědí respondentky jsou jejich hodnoty výrazným motivátorem k zavedení ESG reportingu v jejich podniku, jelikož se udržitelnosti věnují v podstatě od jejich založení. ESG reporting a měření uhlíkové stopy podniku jim přijde jako logické vyústění jejich aktivit, v rámci jichž mají možnost poukázat na jejich základní podnikové hodnoty.

Dále jsme se přesunuli na otázku, jejímž cílem bylo zjistit, zda je zlepšení značky zaměstnavatele a konkurenceschopnost něčím, k čemuž tomuto podniku ESG reporting dopomohl nebo zda v podniku pozorují spíše jiné přínosy ESG reportingu. Respondentka na 100 % nesouhlasila s tím, že by jim právě věnování se ESG reportingu přineslo zřejmé zlepšení značky zaměstnavatele. Co se týče konkurenceschopnosti, cílí na zákazníky, kterým je téma udržitelnosti blízké, čímž se už automaticky odlišují od konkurence, které, dle jejich slov „*v tuto chvíli tolik není.*“ Nicméně cílí na zákazníky, pro které je udržitelnost důležitá a myslí si, „*že pro ně tedy bude zajímavé znát i výsledky ESG reportingu a uhlíková stopa při používání sdílených vozů a případně možnost offsetování.*“

Z dotazníku vyplynuly nejrůznější překážky, které pro malé a střední podniky ESG reporting představuje, další část rozhovoru se tedy věnovala překážkám, které pro tento podnik nefinanční reporting představuje. Problém, se kterým se podnik potýká, je nedostatek kapacit, pramení z toho, že je jich ve firmě opravdu malý počet. Z tohoto důvodu si u veškerých aktivit musejí nastavovat priority. Dle slov respondentky „*ESG nebo ten reporting, respektive měření*

uhlíkové stopy jsme vyhodnotili jako něco, do čeho ty kapacity chceme investovat a tím pádem to nevidíme úplně jako překážku.“ Chybějící znalosti a informace, se kterými se mnoho MSP při zavádění ESG reportingu potýká u nich není až tak velkým tématem, jelikož se tématu věnují již dlouhodobě a jejich zakladatel se o ESG reporting aktivně zajímá, proto získávají mnoho informací právě od něho. Velikou podporou jim dále při výpočtu jejich uhlíkové stopy byla poradenská firma v oblasti nefinančních reportů „Impact Metrics“, která skrze jejich online nástroj nabízí výpočet uhlíkové stopy podniku. Nejvíce oceňovala jeho uživatelskou přívětivost, která byla způsobena snadnou orientací v tomto nástroji a doplňujícími vysvětlujícími informacemi ke každému z jejich kroků. Co se týče získání externích dat (Scope 3), která jsou pro výpočet uhlíkové stopy či ESG reporting potřebná, napřímo oslovili subjekty, které jim tato data byla schopna poskytnout. *„Například když vezmu spotřebu elektřiny, tak jsme oslovovali pronajímatele kanceláře a získávali jsme ta data od nich.*“ Pro výpočet jiných problematických ukazatelů jim opět sloužila zmíněná digitální kalkulačka. *„Například když vezmu plochu kanceláře, tak je v této kalkulačce předepsaný koeficient, kterým se to vynásobí a získá se nějaký odborný odhad.*“

Tento malý podnik měl možnost porovnat dva nástroje pro reportování nefinančních ukazatelů, první nástroj vytvořený podnikem Impact Metrics sloužil k výpočtu uhlíkové stopy a druhý nástroj v Excelu vytvořený pro účely hodnocení ESG Ratingu. Celkově jim dle respondentky usnadňuje práci to, *„když je k dispozici funkční nástroj, který tím člověka vlastně provede, je to přehledné a je to i uživatelsky komfortní. Oproti tomu složité vyplňování v excelovské tabulce pro nás nebylo ideální. Během vyplňování dat do Excelu se ta data v jeden moment například úplně ztratila a občas to pro nás bylo velmi nečitelné, že jsme se v tom Excelu opravdu těžce orientovali. Nakonec jsme tím reportem nějakým způsobem prošli, ale na druhou stranu jsme tam opravdu často naráželi na to, že se nás to vůbec netýká a představa, že to všechno musíme vyplnit, tak tím strávíme opravdu hromadu času. Což znamená, že kdybychom byli nějaký větší podnik – klidně i jen ten střední, tak to musí být opravdu obrovský kapacitní problém.*“ Svou odpověď respondentka shrnula následovně: *„Důležitý je pro nás komfort vyplňování dat. Měli jsme zkušenost s excelovskou tabulkou, která byla uživatelsky velmi nepřívětivá. Naopak kalkulačka uhlíkové stopy byla ukázkou, jak to lze udělat jednoduše a výsledky jsou téměř obratem k dispozici.*“ Na závěr respondentka dodala svůj pohled na problematiku složitého vyplňování a získávání dat: *„Myslím, že jednodušší a uživatelsky přívětivé nástroje mohou být firmám s menšími kapacitami nápomocné a motivovat je, aby se do reportingu pustily.*“

4.2.2. Rozhovor č. 2

Na začátku druhého rozhovoru jsme nejprve otevřeli otázku motivace firem reportovat ESG. Z respondentova pohledu je daleko více než 45 % (výsledek dotazníku) malých či středních firem, které se o ESG ještě nezajímají. V tento moment se o nefinanční reporting MSP spíše nezajímají a mnohé z nich ani nevědí, o co se jedná. Většiny MSP se povinnost ESG reportingu zatím netýká a oni tedy nemají potřebu si o tomto tématu cokoliv zjišťovat. Aby byly malé a střední podniky motivovány k tomu, reportovat udržitelnost podniku, „*musí vědět, že tím něco získají.*“ Respondent tvrdí, že: „*Malé a střední podniky jsou většinou relativně úzce zaměřené na nějaký produkt nebo na nějakou službu a u té služby nebo u toho produktu musí vidět, že jim to ESG nějakým způsobem pomůže. Pokud firma vidí svoji konkurenční výhodu v tom, že ta služba nebo ten produkt má nějakou souvislost s trvale udržitelným rozvojem, tak jim ESG reporting samozřejmě pomůže, ale pokud ne, tak nepomůže. To, jestli nějaké kroky firma dělá nebo nedělá, tak není závislé na tom, jestli je reportuje nebo nereportuje.*“ Vnitřní přesvědčení či hodnoty, které MSP v 75 % uvedly jako důvod pro zavedení ESG reportingu vnímají dle jeho názoru ty firmy, jejichž základní hodnotou podniku je udržitelnost, zbytek, tedy většina MSP, celkové hodnoty podniku ani neřeší.

V druhé části rozhovoru jsme se věnovali přínosům ESG reportingu pro malé a střední podniky. Dle jeho názoru je „*ESG reporting pro MSP čistě marketingová věc nebo to od nich nějakým způsobem chtějí zákazníci, což můžou být i velké firmy, které ten ESG report v rámci due diligence dodavatelského řetězce potřebují.*“ V otázce, zda je ESG report schopný firmě poskytnout konkurenční výhodu respondent odpověděl, že „*Ten ESG report jako takový není ta konkurenční výhoda. Ta konkurenční výhoda je ten produkt a ten report je nějaký nástroj, jakým způsobem tu konkurenční výhodu ukázat nebo prokázat formou, která je nyní trend. Nebo ty malé a střední podniky dělají ten ESG reporting z donucení, že to po nich někdo požaduje. Těžko říct, jestli se to dá považovat za konkurenční výhodu, že by například poté tu zakázku nedostali.*“ Další přínos, který MSP v dotazníku zmiňovaly, je zlepšení značky zaměstnavatele. Respondent souhlasil s tím, že si podniky obecně začínají uvědomovat, že mladá generace tato témata řeší a budou dále důležitá především u čerstvých absolventů vysokých škol. Mimo tento příklad se s tím konkrétněji nesetkal.

Z dotazníku vyšel nedostatek kapacit jako největší překážka při zpracování ESG reportingu, dle respondenta se s tímto problémem potýkají podniky všech velikostí, ale ten rozdíl je v tom, že velké podniky na věnování se tomuto tématu mají potřebné finanční prostředky. Kapacitní problém je ale z jeho pohledu překážkou především pro malé a střední

podniky. „*Je to neproduktivní činnost z pohledu cashflow. To znamená, že když ta firma zaměstná takového člověka, tak ten člověk nevydělává peníze stejně jako účetní nebo HR. ESG specialista nepřináší přímé příjmy. U těch malých a středních podniků je to problém, protože ono v žádné firmě ESG není úplně prioritním tématem.*“

Dále jsme v rozhovoru narazili na téma reportovacích formátů, které nejsou uzpůsobené malým a středním podnikům. Firmy, které tyto schémata vytvářejí, se zaměřují především na velké podniky kvůli většímu zájmu a zisku. „*Necílí na ty malé a střední podniky, protože těch klientů z řad velkých podniků je dost a je samozřejmě jednodušší mít jednu zakázku za 2 miliony, než 10 zakázek za 200 000.*“ MSP by si měly vytyčit pouze pár témat z ESG reportingu, která jim dávají největší smysl a tato témata následně reportovat, ovšem firmy, které tvoří schémata pro ESG reporting se snaží maximalizovat své prodeje a malým a středním podnikům nabízejí schémata, která jsou pro ně zbytečně složitá.

Druhou nejčastější překážkou, která byla v dotazníku zmiňována, je nedostatek znalostí a informací. Respondent si myslí, že v souvislosti s ESG velké konzultační firmy a advokátní kanceláře předstírají, že firmám zpřístupňují znalosti o ESG, ale ve skutečnosti tuto problematiku spíše komplikují, aby zdůraznily nemožnost běžného člověka ESG reporting zvládnout a vyzdvihly potřebu jejich služeb. Ve skutečnosti při oproštění od všech evropských standardů je dle jeho slov ESG reporting v podstatě velmi jednoduchý. Nedostatek informací a porozumění ESG může být také způsoben tím, že mnoho lidí, i z řad expertů, s touto problematikou teprve začíná a některým z nich chybí povědomí o základních principech trvale udržitelného rozvoje či dokonce ekonomické základy. „*ESG vlastně nerozumí a ono to platí obecně, že čím více rozumíte nějakému tématu, tím jednodušeji to umíte vysvětlit.*“ Respondent tvrdí, že je v České republice absence akademiků nebo odborníků, kteří by ESG dokázali srozumitelně vysvětlit. Složitě zkratky jako ESG, CSRD, ESRS mohou být pro veřejnost velmi zmatečné a přispívat tomu, že lidé ztrácejí přehled. MSP je tedy třeba vysvětlit, že nejde o nic složitého. „*Je to jednoduše trvale udržitelný rozvoj a je to nějaká metoda risk managementu, základní princip toho se podívat, jak funguje moje firma a kde nejvíce ovlivňuje životní prostředí či společnost a jakým způsobem je na to navázaná vnitřní správa malé nebo střední firmy.*“ Dle jeho názoru jde při zpracování ESG reportu o pár hodin práce.

Na základě dat z dotazníku se MSP dále potýkají s obtížným sběrem dat a zpracováním externích informací, respondent je toho názoru, že problém tkví v tom, že se věnují něčemu, čemu se věnovat nemusejí. „*Pokud identifikuji nějaké téma a shodnu se na tom, že je pro mě důležité a najednou zjistím, že k tomuto tématu nemám data, tak to je přesně to, jakým způsobem*

ESG pomáhá té firmě dovnitř si uvědomit, že je někde tedy něco špatně, někde mám slabé místo a že ta data bych měl sehnat. Firma by potom neměla mít problém tomu dát to úsilí ta data získat, jelikož jsou pro ni důležitá a tím pádem to znamená, že ESG report není pro firmu jen samoúčelný.“ Dále ale respondent uznal, že MSP často ignorují některé problémy a je tedy možné, že ta potřebná data opravdu nemají. Mimo to mohou být některé externí informace špatně dostupné, respondent toto popsal na příkladu dat v marketingu. *„Marketingová data se také hrozně špatně shání. Jsou důležitá a pokud je seženete, tak vám to velmi pomůže, ale to umění toho marketingu je orientovat se v prostoru, kde ta data moc nemáte. Tady je to v tomhle vlastně podobné.*“

Na dotaz, zda existují nějaké nástroje či platformy, které by mohly MSP usnadnit přístup k datům nebo informacím potřebných k ESG reportování mi respondent odpověděl, že mnoho užitečných informací mohou nalézt v jejich samotném účetním systému.

Rozhovor byl zakončen otázkou, zda existují zdroje, které jsou pro ESG reporting nezbytné, ale pro malé a střední podniky obtížně dostupné. Dle respondentových slov: *„ESG reporting vlastně pro ty malé a střední firmy nemá žádnou předepsanou formu, takže tam je to jedno.*“, ale co se týče ESG strategie, klíčovým prvkem pro tyto subjekty je ji navázat na podnikové účetnictví. Je třeba mapovat situaci v podniku a průběžně sledovat, zda ESG strategie přináší nějaký pozitivní ekonomický dopad či nikoliv. Co se týče zdrojů, malé a střední podniky mohou strádat na drobnostech jako je například to, že takto malé firmy v tuto chvíli nevědí, zda se jim vyplatí investice do kvalitního zpravodajství (například to od Bloomberg), kde by mohli k ESG reportování získat relevantní informace.

4.2.3. Rozhovor č. 3

Třetí rozhovor začal respondentovou odpovědí na otázku ohledně toho, proč se dle dat z dotazníku mnohé MSP o ESG reporting nezajímají. Ten odpověděl, že jedna varianta může být, že se to již v MSP řeší, ale že jsem v podniku zkontaktovala osobu, která o tom nemá informace. Je možné, že to některá oddělení již nějakým způsobem řeší, ale vedení se k tomuto kroku nemá, motivace přichází většinou až s nástupem tlaku od banky na oddělení financí podniku, které předá informace o ESG reportování vedení podniku. *„To se nám běžně stává, že firmě trvá, než se něčemu začne věnovat, že nestačí první impuls, aby se ta firma zbláznila a začala ihned něco měnit.*“ Dalším důvodem, který respondent zmínil, je jistota nějaké reálné hodnoty ESG reportingu, kterou MSP musejí nejprve mít, aby s tím vůbec začaly. *„Nechytnou*

se hnedka na první dobrou, ale vlastně si musí být opravdu jistí, že se jim to vyplatí.“ Navíc nefinanční reportování nemají v tuto chvíli legislativně povinné a vyčkávají, zda přijde nějaký spouštěč – odběratel, banka nebo investor, který je k tomu přinutí. Momentálně je i možné, že velké firmy (v pozici odběratele) tyto malé a střední podniky prozatím z reportování vynechávají. „Tam je možné, že si ty velké odběratelské firmy daly nějakou linii toho, jaké firmy budou tlačit a malé firmy do toho ještě tlačit a řešit nebudou.“

Další část rozhovoru se věnovala tomu, proč by MSP měly začít řešit ESG reporting a jaké výhody tím mohou získat. Respondent je toho názoru, že by se ESG reportingu měly věnovat dobrovolně a odběrateli, který většinou vyžaduje něco konkrétního poskytnout ta data, která potřebuje. V tuto chvíli tedy není nutné, aby reportovaly dle evropských standardů, ale na druhou stranu, pokud nezačnou nějakým způsobem již nyní, je možné, že až na ně dopadne povinnost, bude již pozdě. *„Bude jim to trvat, budou se v tom muset zorientovat, takže oni potřebují nějaký náskok.“* Nicméně, respondent nesouhlasí s tím, že by pro veškeré MSP měl být ESG reporting výhodný, je tedy třeba, aby si zjistily, zda ESG report řeší firmy podnikající ve stejném oboru a na základě toho zvážit jeho zavedení. Výhody, které ale mnoha z nich může ESG reporting přinést, je úspěch nad konkurencí či alespoň dorovnání konkurence. V nynější době velcí odběratelé reportující ESG berou v rámci dodavatelského řetězce v potaz pouze to, zda toto téma jejich dodavatelé (MSP) řeší a to, zda mají nastavené nějaké cíle či strategie je věc, která je bude zajímat až v budoucnu. *„Nyní jsme ve fázi, že jsme rádi, že to vůbec někdo řeší, takže tím vlastně získávají nějakou kredibilitu, ale samozřejmě nedokážeme vyhodnotit, jestli tím získají ten obrovský náskok, nebo jestli se dorovnají na to, že se s nimi vůbec někdo v rámci dodavatelského řetězce bude bavit.“* Dle respondenta mohou být dalšími hybateli finanční aktéři, kteří mohou firmám řešícím ESG nabídnout úvěr, který by jinak nemusely dostat. Například v případě, že firma staví novou halu, na kterou se rozhodne využít ekologické materiály, výstavba haly bude znamenat vyšší náklady, ale banka jim poskytne výhodnější podmínky díky ekologické povaze stavby. Mimo konkurenceschopnost a výhodné financování od banky respondent zmínil zvýšení atraktivity daného podniku pro zaměstnance. *„Začíná to být trochu klišé, ale zase záleží na oboru, jsou obory, kde ta pracovní síla je dejme tomu nekvalifikovaná a tam je to v podstatě jedno, ale pak jsou obory jako IT, kde to třeba smysl dává a zaměstnanci to ocení.“* Nicméně není jisté, zda je pro zaměstnance nastavená forma ESG reportingu v tomto ohledu atraktivnější, než by byly například jiné udržitelné projekty s příběhem. *„Za nás je to ta preferovaná, protože má nějakou strukturu, ale pro ně je možná efektivnější udělat si včelíny s krásným příběhem a možná to ty zaměstnance zaujme více.“*

V dotazníku více než 75 % firem uvedlo, že je k zavedení ESG reportingu či podnikání kroků vedoucích k ESG reportingu vedly především jejich hodnoty či vnitřní přesvědčení, respondent na tento výsledek reagoval s překvapením, jelikož oproti tomu velké firmy ESG reportování řeší pouze z pohledu byznysového přínosu. *„Myslím, že je to fáze. Popravdě asi zatím mají tu výhodu toho jejich přesvědčení, takže mají našlápnuto a jsou třeba v té bublině, ale myslím si, že se to rychle zvrátí.“*

Více než 85 % respondentů vnímá jako největší přínos ESG reportingu konkurenční výhodu, moje otázka cílila na to zjistit, v čem spočívá konkurenční výhoda ESG reportingu. Respondent tento přínos vnímá především ve výběrovém řízení v B2B sektoru. *„Řeší to již ve velkém automobilky, a i obchodní řetězce se na to dívají a dávají tomu nějakou váhu. Bude to kritériem i ve veřejných zakázkách. Mají nějaký mechanismus, kde vždy hraje hlavní roli cena, kvalita a teď už i udržitelnost.“*

Dalším zmiňovaným kritériem bylo zlepšení značky zaměstnavatele, respondent to nevnímá tak, že by jeho podnik oslovovaly firmy kvůli ESG reportingu za účelem stát se atraktivním zaměstnavatelem, ale dle jeho názoru je možné, že pokud se firmy rozhodnou tento krok udělat, může to být právě kvůli zlepšení své atraktivity pro zaměstnance. Dokonce i podniky, které se zdají méně spojené s těmito tématy, jako kavárny nebo knihkupectví začínají vnímat zájem lidí o ESG. To ukazuje, že toto téma již není jen výhradně pro vysoce kvalifikované obory či absolventy vysokých škol.

Podle výsledků dotazníku byla identifikována nedostatečná kapacita jako hlavní překážka při zpracování ESG reportingu, respondent mi poskytl porovnání tohoto problému u MSP a velkých podniků. Z jeho zkušeností velké firmy přípravu na ESG reporting podceňují, vyhrazují si na tuto problematiku například pouze jednoho člověka na půl úvazku, který nestačí. *„Ale samozřejmě taková firma, když zaměstná o dva lidi víc, tak je to pro ni něco jiného, než když zaměstná dva lidi navíc střední firma se 100 zaměstnanci. Takže tady v tomto je to samozřejmě nesrovnatelné.“* Pro malé firmy je tato situace mnohem složitější, nabrát nového člověka pro firmu znamená až 1 milion ročně. *„Navíc když ten jeden člověk nestačí a když to ještě musí být někdo kvalifikovaný, protože pokud se tomu v té malé firmě má věnovat zaměstnanec, který doposud dělal jen účetnictví a najednou by měl dělat i ESG reporting, tak to nezvládne.“* MSP mají nyní sice výhodu, že nemusí podléhat byrokracii spojenou s povinným reportováním, ale i takto nepřímý dopad ESG reportingu je pro ně značnou zátěží.

Jako druhou nejčastější překážku ESG reportingu MSP vnímají nedostatek znalostí a informací, to může být dle respondenta způsobeno tím, že metodiky ESG nejsou mezi všemi

odborníky zcela totožné, a proto mohou být pro podniky matoucí. „Jsou například podnikoví ekologové, kteří mají na starosti odpady a znečištění, ti to vidí nějakým způsobem, pak je tu HR, které se na to dívá zase úplně jiným pohledem a stýkají se tam různé pohledy a nemá to tu historii, že by s tím firma či někdo z té firmy měl nějaké zkušenosti, aby ji mohl navést správným směrem.“ Dle respondenta jsou tedy MSP v tuto chvíli nejhůře dostupné právě ty úplně základní informace.

Další komplikací je pro MSP sběr a zpracování externích informací. Respondent souhlasil s tím, že nalezení kompletních dat v rámci Scope 3 bývá obtížné, jelikož ostatní subjekty nejsou ochotny tato data sdílet. To, jaká data firma získá a jak efektivně je sesbírá určuje konečné výsledky, ale je jasné, že je to proces, který se bude každým rokem zdokonalovat. „Je to o té transparentnosti, je úplně v pořádku říct, že firma nemá 90 % informací, ale že ví o tomto nedostatku, který do příště vyřeší.“ V tento moment je dle slov respondenta klíčové, aby si určily témata, která jsou pro ně důležitá skrze tzv. analýzu materiality a zaměřit se na sběr dat v těchto oblastech. Podniky se často ztrácejí v požadavcích reportingu a řeší oblasti, které pro ně nejsou relevantní. „Říkám to proto, že se často zaleknou toho, kolik požadavků v reportu je, ale mnoho z nich pro ně vůbec není.“ Respondent dále tvrdí, že jedinou oblastí ESG reportingu, která by měla být vypočtena, je uhlíková stopa, zbytek informací jsou firmy schopné sehnat samy. „Příkladem toho je, když jsou v nájmu a měly by spočítat spotřebu své energie, tak tato data jim musí někdo dodat, musí se na ně tedy zeptat například majitele budovy.“

V rámci rozhovoru jsme se dále věnovali nástrojům nebo platformám, které by MSP mohly usnadnit přístup k datům nebo informacím potřebných pro ESG reportování. Respondent zmínil kalkulačku od Impact Metrics, která podnikům může pomoci například s přepočtem jejich spotřebovaného materiálu na výši uhlíkové stopy, kterou tím způsobili. Dále uvedl problematiku reportovacích schémat, která jsou utvořená především pro velké podniky. „Ty to mají legislativně dané a jsou ochotny za to zaplatit. Malá firma za to nedokáže zaplatit tolik.“ V respondentově podniku momentálně pracují na tom, aby vytvořili nástroj pro reportování, který by vyhovoval i MSP. Co se týče zahraničních nástrojů, myslí si, že by tato možnost nebyla pro MSP ideální. „Protože ne všichni mluví anglicky a můžou tam být nějaké jiné nuance – u uhlíkové stopy jsou emisní faktory naprosto odlišné.“

Základní přehled o ESG mohou podniky získat skrze ESG Akademii od Změny k lepšímu. „Může to být nástroj, který jim pomůže se zorientovat a ve finále budou třeba schopní si ten report napsat sami, než aby hledali nějaký drahý nástroj.“ Další možností je i program

pro vzdělávání ESG manažerů, který nabízí fair Venture. Inspiraci a informace o tom, jak by firmy měly reportovat nefinanční ukazatele je dále možno nalézt na stránkách „Reportyudrzitelnosti.cz“, kde se nachází databáze českých nefinančních reportů, které doposud vznikly.

Velká firma může po malé firmě dále chtít, aby jim doložila, že jsou jejich podnikové cíle v souladu s uhlíkovou neutralitou, většinou toto nejsou firmy schopné samy posoudit, a proto je třeba oslovit někoho externě. Pro tyto účely může dle respondentových slov sloužit nezisková organizace Science Based Targets Initiative (SBTi), která MSP za zvýhodněnou cenu toto posouzení strategických cílů nabízí.

Rozhovor byl zakončen dotazem na doplňující zdroje, které MSP mohou při ESG reportingu scházet. Respondent ve své odpovědi zdůrazní, že je klíčové, aby MSP měly jistotu, že se jim investice do těchto kroků vyplatí. „*Ty finanční prostředky a lidi se nějakým způsobem seženu, ale pokud ta firma má jít do toho rizika, že se tomu má věnovat, protože se o tom všude mluví, tak musí mít jistotu, že jim banka opravdu ten výhodnější úvěr poté nabídne a že to nejsou vyhozené peníze.*“

5. Výsledky šetření

Z kvalitativního a kvantitativního výzkumu vzešlo, že většina podniků, které ESG reporting v tuto chvíli řeší, jsou podniky, jež udržitelnost vnímají jako jednu z hodnot jejich podniku. Může to být ovšem pouze fáze trhu a hodnoty jako hlavní motivace MSP pro ESG reporting bude nahrazena požadavkem jejich odběratelů.

Největší výhodou ESG reportování, kterou si MSP uvědomují, je konkurenceschopnost. Ta je především patrná v rámci B2B sektoru, kde si již některé velké podniky na základě ESG vybírají, se kterými MSP se jim vyplatí spolupracovat. Další benefit, který MSP díky reportování nefinančních ukazatelů získávají, je budování či zlepšení vztahu se zákazníky. Těmto podnikům může report sloužit jako marketingový nástroj, jenž přiláká a udrží zákazníky, kterým je téma udržitelnosti a sociální odpovědnosti blízké. Výsledky kvantitativního šetření ukázaly, že jedním z nejpřínosnějších faktorů je zlepšení značky zaměstnavatele. Zaměstnanci v čím dál tím větší míře vyhledávají pracovní místa v podnicích, kterým téma ESG není lhostejné a podniky na to reagují zaváděním udržitelnosti do firemních procesů.

MSP se dle výsledků obou forem výzkumu potýkají s nedostatkem znalostí a informací. Na základě odpovědí respondentů v kvalitativním výzkumu jde především o úplně základní informace, které podniky k reportování potřebují. Většina podniků se s problematikou nefinančního reportování teprve seznamuje, problémem ale je, že se v takovém množství informací lehce ztratí. Na vině jsou konzultační společnosti, které ESG popisují zbytečně složitě a ESG experti z různých odvětví, kteří na tuto problematiku každý nahlíží z jiného úhlu pohledu. Dalším zásadním problémem je složitý sběr dat a informací, a to především těch nacházejících se ve Scope 3. Podniky se k některým z těchto dat dostávají složitým způsobem, jelikož externí firmy je s nimi nejsou ochotny sdílet. Kvantitativní výzkum identifikoval překážku i ve sběru interních dat, avšak v rámci rozhovorů bylo upřesněno, že jde spíše o problém znalostí a informací ohledně ESG reportingu. Podniky si práci totiž zbytečně komplikují a měly by si v rámci procesu dvojí materiality určit pouze ty oblasti, které jsou pro ně důležité, což znamená, že by data pro tyto oblasti měly mít již nyní plně k dispozici. Jedním ze zásadních problémů pro MSP jsou také složité reportovací nástroje, které jsou určeny především velkým podnikům, které mají povinnost reportovat více ukazatelů nežli MSP. Firmy vytvářející tato schémata nemají motivaci k vytvoření reportovacích schémat pro MSP, jelikož z prodeje těchto schémat pro velké podniky mají mnohem větší zisk.

5.1. Komparace výzkumu s teoretickými předpoklady

V kapitole č. 3.1. a 3.2. byly teoreticky popsány přínosy a překážky, které ESG reporting pro MSP představuje. Praktická část této bakalářské práce nevykazovala výrazný rozpor či nesoulad s teoretickými předpoklady. Mnoho z očekávaných přínosů a překážek bylo v rámci praktické části respondenty potvrzeno. Jako významný přínos ESG reportingu podniky vnímají konkurenceschopnost, zatímco nedostatek kapacit pro ně představuje největší překážku. MSP dále bojují se složitými reportovacími schémata vhodnými spíše pro velké společnosti.

Teoretickými předpoklady popsaná překážka vysokých nákladů nebyla výzkumem potvrzena. Finanční prostředky MSP vnímají ve většině případů jako bezproblémový aspekt ESG reportingu. Doplňující překážkou zmíněnou oběma konzultanty je chybějící jistota, že se MSP reportování ESG kritérií opravdu vyplatí. Aby byly malé a střední podniky motivovány reportovat ESG, musejí mít jistotu toho, že z toho získají benefity.

6. Doporučení

Z analýzy předchozích kapitol teoretické a praktické části bakalářské práce lze odvodit několik doporučení pro MSP týkajících se usnadnění reportování ESG.

Nejprve bych ráda zmínila doporučení pro MSP od respondenta rozhovoru č.3. Co se týče problému s nedostatkem znalostí a informací o ESG reportingu, jako základ jim může sloužit investice do ESG Akademie od neziskové organizace „Změna k lepšímu“. Během šesti hodin jsou podniky schopné získat potřebné informace od dvaceti dvou expertů z konzultačních, finančních či velkých společností o tom, jakým způsobem reportovat jejich nefinanční kritéria (Změna k lepšímu, 2022). Dle slov respondenta z rozhovoru č. 3 může tato forma edukace tvořit potřebný základ pro to, aby byly podniky schopné report vytvořit interně, bez pomoci nástrojů a osob externích společností. Další formou získání potřebných informací mohou být kurzy zaměřené na edukaci ESG manažerů. Jeden takový, tzv. *Certifikovaný program vzdělávání pro ESG manažery*, nabízí společnost fair Venture. Problém s výpočtem podnikové uhlíkové stopy může být vyřešen využitím, ve dvou rozhovorech zmíněné, Kalkulačky uhlíkové stopy vytvořené společností Impact Metrics. Pro zpracování vlastního ESG reportu MSP mohou čerpat inspiraci z webové stránky „Reportyudrizitelnosti.cz“, kde se nacházejí nefinanční reporty již publikované českými firmami.

Vlastní doporučení, které MSP navrhuji, je pro lepší orientaci ve složité legislativě využití internetového nástroje vytvořeného společností Impact Metrics. Jde o tzv. *ESG CHECKLIST*, který poskytuje informace o doposud zveřejněných legislativních opatřeních upravujících povinnost ESG reportingu v podnicích (Impact Metrics, b.r.). Mimo již zmíněné dvě formy edukace – ESG Akademii a Certifikovaný program vzdělávání pro ESG manažery existují různá další školení. Například společnost EnviTrail přišla se školením k udržitelnosti a mentoring, který může být podnikům přizpůsoben na míru jejich potřeb (EnviTrail, 2023). Další možností může být školení o nefinančním reportování od společnosti PwC. Ta nabízí během roku 2024 několik různých školení zaměřených na samotný reporting (PwC, 2023).

S překážkou sběru relevantních interních a externích dat jim můžou pomoci automatizované software nástroje pro sběr dat. Jednu z možností nabízí tzv. *ESG DATA MANAGER* od společnosti Impact Metrics a jejích partnerů. Ten je uzpůsoben Evropským standardům pro zveřejňování udržitelnosti (ESRS) a nabízí návod na sběr materiálních témat významných pro daný podnik. Tento nástroj navíc poskytuje výpočet uhlíkové stopy podniku (Impact Metrics, 2023b).

Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zhodnotit přínosy a překážky, které pro malé a střední podniky představuje ESG reporting. Přínosům a překážkám nefinančního reportování jsem se proto věnovala již v teoretické části. Příprava praktické části byla založena na teoretických předpokladech. V rámci kvantitativního šetření, kterého se zúčastnilo celkem 31 respondentů, jsem zkoumala, zda se již zjištěné informace ohledně ESG reportingu pro MSP shodují s těmi vyzkoumanými.

Pro dosažení svého cíle jsem si stanovila dvě výzkumné otázky. První se tázala, zda se největší překážky ESG reportingu vyskytují uvnitř, nebo vně malých a středních podniků. Na základě zjištěných výsledků výzkumu je největším problémem MSP nedostatek kapacit. Na tento problém navazují následující překážky: chybějící informace a znalosti, neúplnost a složitý sběr dat. I přes to, že by se na první pohled mohlo zdát, že chybějící informace a složitý sběr dat jsou problémem nacházejícím se vně firmy, během rozhovorů bylo zjištěno, že existuje již několik forem edukace a zdrojů s potřebnými informacemi o ESG reportingu, které by tyto problémy vyřešilo. Problém, avšak tkví v tom, že podniky nemají kapacity se v tento moment ESG naplno věnovat. Tím, že na mnoho z nich povinnost reportování nedopadá, není toto téma jejich prioritou, ale spíše aktivitou navíc.

Druhá výzkumná otázka zkoumala největší přínosy ESG reportingu. Z dotazníkového šetření vyšla konkurenceschopnost jako nejvýznamnější přínos nefinančního reportingu. Tento přínos byl dále rozveden v rámci rozhovorů, kde bylo zmíněno, že ESG reporting může pro firmy sloužit jako marketingový nástroj. Mimo konkurenceschopnost MSP, nefinanční reportování přináší zlepšení značky zaměstnavatele. Především generace Z řeší téma udržitelnosti a podniky jsou díky jejich ESG krokům atraktivnějšími zaměstnavateli.

Výzkumné šetření této bakalářské práce má určité limity. Výzkumu se účastnilo 17 malých a středních podniků a 76 % z nich se ESG reportingu věnují z důvodu vlastního přesvědčení. Pro získání úplných poznatků by bylo vhodné, aby se do tohoto výzkumného šetření zapojilo více podniků, které ESG reporting řeší nedobrovolně, například z důvodu požadavků odběratelů či zákazníků. Jelikož jsem se snažila kontaktovat podniky, které by již v tuto chvíli mohly z nejrůznějších důvodů řešit ESG reporting, je závěr, že 45 % malých a středních podniků ESG reporting neřeší, zkusím-li. Podniků, které se ESG ještě žádným způsobem nevěnují, je dle slov konzultantů mnohem více.

Literatura

Abidi, S. & Joshi. M. (2018). *The VUCA Learner*. doi: <https://doi.org/10.4135/9789353280772>

Algorable, Responsible Business Forum & ConnectPoint. (2023). *7 emerging trends in ESG*. <https://smartrdm.com/esg/>

Asociace malých a středních podniků. (2017). Společenská odpovědnost firem (CSR). *Asociace malých a středních podniků*. Dostupné z: <https://amsp.cz/spolecenska-odpovednost-firem/>

Asociace malých a středních podniků. (2023). Většina malých firem nezná nefinanční reporting. Je příležitostí nebo přítěží? *BusinessINFO.cz*. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/vetsina-malych-firem-nezna-nefinancni-reporting-je-prilezitosti-nebo-pritezi/>

Bedford Consulting. (2023a). Reasons why supply chain leaders should be focusing on ESG and the challenges they face. *Bedford Consulting*. Dostupné z: <https://bedfordconsulting.com/reasons-why-supply-chain-leaders-should-be-focusing-on-esg-and-the-challenges-they-face/>

Bedford Consulting. (2023b). The 5 main challenges of ESG reporting and best practice. *Bedford Consulting*. Dostupné z: <https://bedfordconsulting.com/the-5-main-challenges-of-esg-reporting-and-best-practice/>

Bielawska, A. (2022). Socially Responsible Activity of Micro-, Small-, and Medium-Sized Enterprises – Benefits for the enterprise. *Sustainability*, 14(15), 9603. doi: <https://doi.org/10.3390/su14159603>

Bloomberg Media Studios & DBS Bank. (2023). *Catalysts of Sustainability*. Dostupné z: https://www.dbs.com.sg/sme/businessclass/Catalysts-of-Sustainability-ebook.pdf?utm_source=event&utm_medium=event&utm_campaign=bbhub&pid=

Capgemini Invent & SBR Nexus (2021). *Sustainability Reporting*. Dostupné z: <https://www.capgemini.com/nl-nl/wp-content/uploads/sites/7/2021/07/PoV-Sustainability-Report-1.pdf>

CI2, o.p.s. (2013). Vybrané pojmy v oblasti uhlíkové stopy. *CI2*. Dostupné z: <https://ci2.co.cz/cs/vybrane-pojmy-v-oblasti-uhlikove-stopy>

Corporate Governance Institute. (2023). Are SMEs neglecting ESG? *Corporate Governance Institute*. Dostupné z: <https://www.thecorporategovernanceinstitute.com/insights/news-analysis/esg-for-small-businesses/>

Corporate Services. (2023). Přelom v ESG: Nové ESRS standardy a aktualizované směrnice. *RSM*. Dostupné z: <https://rsm.cz/blog/novinky/corporate-cervices/nove-standardy-a-pravidla-udrzitelneho-vykaznictvi-v-eu/>

Cort, T. & Esty, D. (2020). *Values at work: Sustainable Investing and ESG Reporting*. Londýn, Velká Británie. Palgrave Macmillan.

Courtneil, J. (2023). What is ISO 14000? Certification Checklist and Challenges. *Green Business Bureau*. Dostupné z: https://greenbusinessbureau.com/topics/iso-14001/iso-14000/#what_is_iso_14000

CSRD. (2022a). Vše důležité o CSRD. *CSRD*. Dostupné z: <https://csrd.cz/vse-dulezite-o-csrd/>

CSRD. (2022b). Povinnost nefinančního reportování: o rok více času. *CSRD*. Dostupné z: <https://csrd.cz/povinnost-nefinancniho-reportovani-o-rok-vice-casu/>

CSRD. (2022c). ESG reportingem by firmám pomohl věrohodný skóring. *CSRD*. Dostupné z: <https://csrd.cz/s-esg-reportingem-by-firmam-pomohl-verohodny-skoring/>

CSRD. (2023a). Seriál „Social“: Díl 2. – ESRS S2, Pracovníci v dodavatelském řetězci. *CSRD*. Dostupné z: <https://csrd.cz/serial-social-dil-2-esrs-s2-pracovnici-v-dodavatelskem-retezci/>

CSRD. (2023b). Seriál „Social“: Díl 4. –ESRS S4, Spotřebitelé a koncoví uživatelé. *CSRD*. Dostupné z: <https://csrd.cz/serial-social-dil-4-esrs-s4-spotrebitele-a-koncovi-uzivatele/>

CSRD. (2023c). Seriál „Governance“: Díl 1. – Co budou muset firmy reportovat? *CSRD*. Dostupné z: <https://csrd.cz/csrd-co-budou-muset-firmy-reportovat-v-ramci-governance-neboli-vedeni-spolecnosti/>

Dolan, C. & Barrero Zales, D. (2021). *Transparency in ESG and the circular economy: Capturing opportunities through data*. Business Expert Press. Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/vsep/detail.action?docID=6804380>.

De Graaff, B., & Juras, P. E. (2023). Integrated thinking for sustainable business management. *Strategic Finance*, 104(8), 32-37. Dostupné z: <https://www.proquest.com/docview/2770097321/fulltextPDF/B4180EA330F442A5PQ/17?accountid=17203>

Deng, X., Weihao, L., & Xiaohang, R. (2023). More sustainable, more productive: Evidence from ESG ratings and total factor productivity among listed Chinese firms. *Financial Research Letters*. 51 (103439). doi: <https://doi.org/10.1016/j.frl.2022.103439>

EnviTrail. (2023). Školení k udržitelnosti a mentoring na míru vaší společnosti. *EnviTrail*. Dostupné z: <https://envitrail.cz/skoleni/>

European Commission & Directorate-General for Research and Innovation. (2019). *European Green Deal: research & Innovation call*. Publications Office of the European Union. doi: <https://data.europa.eu/doi/10.2777/33415>

Evropská unie. (2001). *Zelená kniha EU*. ISBN 92-894-1478-2.

Eliwa, Y. Aboud, A., Saleh, A. (2019). ESG practises and the cost of debt: Evidence from EU countries. *Critical Perspectives on Accounting*. 79, 102097. doi: <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2019.102097>

Elkington, J. (2018). 25 Years Ago I Coined the Phrase „Triple Bottom Line“. Here's Why It's Time to Rethink It. *Harvard Business Review*. Dostupné z: <https://hbr.org/2018/06/25-years-ago-i-coined-the-phrase-triple-bottom-line-heres-why-im-giving-up-on-it>

Euractiv. (2022). Infografika: Největším znečišťovatelem je silniční doprava. Jak jsou na tom letadla či lodě? *Euractiv*. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/doprava/infographic/infografika-nejvetsim-znecistovatelem-je-silnicni-doprava-jak-jsou-na-tom-letadla-ci-lode/>

European Commission. (2021). *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of*

the Regions: EU Soil Strategy for 2030, Reaping the benefits of healthy soils for people, food, nature and climate. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0699&from=EN>

European Commission. (2022). *Data Platform support to SMEs for ESG reporting and EU taxonomy implementation – Preliminary assessment*. Publications Office of the European Union. Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c669a542-1468-11ed-8fa0-01aa75ed71a1/language-en>

European Environment Agency. (2022). Soil pollution and health. *European Environment Agency*. Dostupné z: <https://www.eea.europa.eu/publications/zero-pollution/health/soil-pollution>

EY (2021b). *The future of sustainability reporting standards*. Dostupné z: https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_gl/topics/sustainability/ey-the-future-of-sustainability-reporting-standards-june-2021.pdf

Fakta o klimatu. (2022). Co je taxonomie EU. *Fakta o klimatu*. Dostupné z: <https://faktaoklimatu.cz/infografiky/taxonomie-eu#fn:fit-for-55>

Ferkl, L. (2022). *Hlavní zásady pro práci s uhlíkovou stopou* [Video]. ESG Akademie. <https://www.klepsimu.cz/challenge-page/eff170da-b2cf-4d26-97e8-767fb898b6d9>

Fondee. (2022). ESG investice a riziko: je odpovědné investování bezpečnější? *Fondee*. Dostupné z: <https://www.fondee.cz/blog/esg-investice-a-riziko-je-odpovedne-investovani-bezpecnejsi>

Frank Bold. (2023). Aktuálně z Bruselu: Menší firmy dostanou na ESG reporting více času, klíčová bude analýza materiality. *Frank Bold*. Dostupné z: <https://frankbold.org/zpravodaj/kategorie/aktualne/finalni-standardy-pro-esg-reporting-jsou-na-stole-firmy-se-musi-naucit-sledovat-sve-dopady>

Gartner. (2021). The ESG Imperative: 7 Factors for Finance Leaders to Consider. *Gartner*. Dostupné z: <https://www.gartner.com/smarterwithgartner/the-esg-imperative-7-factors-for-finance-leaders-to-consider>

Global Reporting Initiative. (2022). *The GRI Standards: Enabling transparency on organizational impacts*. Dostupné z: <https://www.globalreporting.org/media/wmxlklns/about-gri-brochure-2022.pdf>

Gorriin. (2023). What to Expect from the esrs update in June 2023? *Greenomy*. Dostupné z: <https://greenomy.io/blog/what-to-expect-esrs-updates>

Heuer, D. (2023a). Německé firmy musí kontrolovat dodržování lidských práv u dodavatelů, dotkne se to i těch českých. *fair Venture*. Dostupné z: <https://fairventure.cz/blog/nemecke-firmy-musi-kontrolovat-dodrzovani-lidskych-prav-u-dodavatelu-dotkne-se-to-i-tech-ceskych/>

Heuer, D. (2023b). ESG Reporting není ESG rating. Vyznejte se v důležitých pojmech a nenaletěte. *fair Venture*. Dostupné z: <https://fairventure.cz/blog/esg-reporting-neni-esg-rating-vyznejte-se-v-dulezitych-pojmech-a-nenalette/>

Heuer, D. (2023c). Malé firmy a ESG. Největší překážky na cestě k udržitelnosti. *fair Venture*. Dostupné z: <https://fairventure.cz/blog/serial-male-firmy-a-esg-jake-jsou-nejvetsi-prekazky-na-ceste-k-udrzitelnosti-a-jak-je-prekonat/>

Impact Metrics. (b.r.). To nejdůležitější, co potřebujete vědět o reportování udržitelnosti. *Impact Metrics*. Dostupné z: <https://esgchecklist.cz/>

Impact Metrics. (2023a). Proč řešit ESG: Udržitelnost, která je pro vás finančně výhodná. *Impact Metrics*. Dostupné z: <https://impactmetrics.cz/blog/proc-resit-esg-udrzitelnost-ktera-je-pro-vas-financne-vyhodna>

Impact Metrics. (2023b). ESG data manager. *Impact Metrics*. Dostupné z: <https://impactmetrics.cz/produkty/esg-data-manager>

Miller, K. (2020). The Triple Bottom Line: What it is & why it is important. *Harvard Business School Online*. Dostupné z: <https://online.hbs.edu/blog/post/what-is-the-triple-bottom-line>

Přecechtěl, D. & Michlík, M. (2021a). Jak se banky vypořádají s ESG? *EY*. Dostupné z: https://www.ey.com/cs_cz/financial-services/jak-se-banky-vyporadaji-s-esg

Justice.cz. (b.r.). Lobbying. *Justice.cz*. Dostupné z: <https://korupce.cz/protikorupcni-agenda/lobbying/>

Komerční banka. (2022). Banky začínají požadovat ESG data od svých firemních klientů, ti se ale mohou připravit. *Společně udržitelně*. Dostupné z: <https://spolecne-udrzitelne.cz/aktuality/legislativa/banky-zacinaji-pozadovat-esg-data-od-svych-klientu-firmy-se-mohou-pripravit>

KPMG. (2022). Big shifts, small steps: Survey of Sustainability Reporting 2022. *KPMG*. Dostupné z: <https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2022/09/survey-of-sustainability-reporting-2022.html>

KPMG. (2023). Gearing up for the ESG reporting challenge. *KPMG*. Dostupné z: <https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2022/05/gearing-up-for-the-esg-reporting-challenge.html>

Marsh & McLennan Companies. (2020). *ESG as a workforce strategy*. Marsh & McLennan Companies. Dostupné z: https://www.marshmclennan.com/content/dam/mmc-web/insights/publications/2020/may/ESG-as-a-workforce-strategy_Part%20I.pdf

Málek, J., Roučková. K., Kouklíková, R. & PEYTON legal advokátní kancelář. (2023a). Co znamená E v ESG? *Asociace společenské odpovědnosti*. Dostupné z: <https://www.spolecenskaodpovednost.cz/co-znamená-e-v-esg/>

Málek, J., Roučková. K., Kouklíková, R. & PEYTON legal advokátní kancelář. (2023b). Co znamená G v ESG? *Asociace společenské odpovědnosti*. Dostupné z: <https://www.spolecenskaodpovednost.cz/co-znamená-g-v-esg/>

Mezzio, S. S., Kenner, J., Veltmann, A., Morejon, J. I. (2022). ESG Integration and Small Business. *CPA Journal*. 92(7/8), 18-27. Dostupné z: <https://web-p-ebshost.com.zdroje.vse.cz/ehost/detail/detail?vid=0&sid=a1aaa934-bc61-4deb-a667-8682ee829b67%40redis&bdata=Jmxhbmc9Y3Mmc2l0ZT1laG9zdC1saXZlJnNjb3BlPXNpdGU%3d#AN=158768190&db=bsu>

McKinsey & Company. (2022). *Does ESG really matter - and why?* Dostupné z: <https://www.mckinsey.com/capabilities/sustainability/our-insights/does-esg-really-matter-and-why>

McKinsey & Company. (2019). Five ways that ESG creates value: Getting your environmental, social, and governance (ESG) proposition right links to higher value creation. Here's why. *McKinsey Quarterly*. Dostupné z: <https://www.mckinsey.com/~/media/McKinsey/Business%20Functions/Strategy%20and%20Corporate%20Finance/Our%20Insights/Five%20ways%20that%20ESG%20creates%20value/Five-ways-that-ESG-creates-value.ashx>

McKinsey & Company. (2020). The ESG premium: New perspectives on value and performance. *McKinsey & Company*. Dostupné z: <https://www.mckinsey.com/capabilities/sustainability/our-insights/the-esg-premium-new-perspectives-on-value-and-performance>

Ministerstvo průmyslu a obchodu. (2023). Podpora cirkulární ekonomiky v OP TAK. *Ministerstvo průmyslu a obchodu*. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/optak-2021-2027/aktualni-informace/podpora-cirkularni-ekonomiky-v-optak--273943/>

Morgan Stanley Institute for Sustainable Investing. (2021). Sustainable Funds Outperform Peers in 2020 During Coronavirus. *Morgan Stanley Institute for Sustainable Investing*. Dostupné z: <https://www.morganstanley.com/ideas/esg-funds-outperform-peers-coronavirus>

Nelson, G. (2022). The Big Differentiator: Why ESG Reporting Is An Opportunity For Success. *Forbes*. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/forbesbusinessdevelopmentcouncil/2022/03/28/the-big-differentiator-why-esg-reporting-is-an-opportunity-for-success/>

Novisto. (2022). Top Challenges In ESG Reporting, and How An ESG Data Management Solution Can Help. *Novisto*. Dostupné z: <https://novisto.com/top-challenges-in-esg-reporting-and-how-an-esg-data-management-solution-can-help/>

NYU Stern. (2022). Sustainable Market Share Index. 2021 Report. Updated: April 2022. *NYU Stern*. Dostupné z: https://www.stern.nyu.edu/sites/default/files/assets/documents/FINAL%202021%20CSB%20Practice%20Forum%20website_0.pdf

United Nations. (b.r.) Causes and Effects of Climate Change. *United Nations*. Dostupné z: <https://www.un.org/en/climatechange/science/causes-effects-climate-change>

United Nations. (2015). *Pařížská dohoda*. Dostupné z: https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf

Pábení. (b.r.). Benefity ESG Reportingu: Příležitost místo povinnosti. *Pábení*. Dostupné z: <https://www.pabeni.cz/benefity-esg-reportingu-prilezitost-misto-povinnosti>

PEYTON legal. (2023). CSRD, NFRD a CSSD – čím se zabývají směrnice EU o udržitelnosti? *PEYTON legal*. <https://www.peytonlegal.cz/csrd-nfrd-a-cssd-cim-smernice-eu-o-udrzitelnosti/>

- Niemoller, J. (2023). What Is The “S” in ESG? *Perillon*. Dostupné z: <https://www.perillon.com/blog/what-is-the-s-in-esg>
- PwC. (2021a). The economic realities of ESG. *PwC*. Dostupné z: <https://www.pwc.com/gx/en/services/audit-assurance/corporate-reporting/esg-investor-survey.html>
- PwC. (2021b). Beyond compliance: Consumers and employees want business to do more on ESG. *PwC*. Dostupné z: <https://www.pwc.com/us/en/services/consulting/library/consumer-intelligence-series/consumer-and-employee-esg-expectations.html>
- PwC. (2022a). Spotlight on the “S” in ESG. *PwC*. Dostupné z: <https://www.pwc.com.au/assurance/esg/spotlight-on-the-s-in-esg.pdf>
- PwC. (2022b). Asset and wealth management revolution 2022: Exponential expectations for ESG. *PwC*. Dostupné z: <https://www.pwc.com/gx/en/financial-services/assets/pdf/pwc-awm-revolution-2022.pdf>
- PwC. (2023). ESG, udržitelná aktiva a projekty a nefinanční reporting. *PwC*. Dostupné z: <https://www.pwc.com/cz/cs/akademie/esg-trainings.html>
- Rada Evropské unie. (2022). Rada s konečnou platností schválila směrnici o podávání zpráv podniků o udržitelnosti. *Evropská rada. Rada Evropské unie*. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2022/11/28/council-gives-final-green-light-to-corporate-sustainability-reporting-directive/>
- SB Compliances. (2023). Small & Medium-sized Enterprises and their ESG challenges! *SB Compliances*. Dostupné z: <https://sbcompliances.co/blogs/articles/small-medium-sized-enterprises-and-their-esg-challenges/>
- Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2014/95/EU. (2014, 22. října). Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32014L0095>
- Steinhöfel, E., Galeitzke, M., Kohl, H., Orth, R. (2019). *Sustainability Reporting in German Manufacturing SMEs*. *Procedia Manufacturing*. 33. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.promfg.2019.04.076>
- Stroufe. R. (2018). *Integrated Management: How Sustainability Creates Value for Any Business*. Emerald Publishing Limited. Dostupné z: <https://www.proquest.com/docview/2134698432/bookReader?accountid=17203>

Suchý, M. (2022). ESRS Standardy a Sektorová Témata k Nefinančnímu Reportingu ESG Jsou Venku. Co se Bude Dít v Následujících Měsících? *Cira Advisory*. Dostupné z: <https://www.ciraa.eu/esrs-standardy-a-sektorova-temata-k-nefinancnimu-reportingu-esg-jsou-venku-co-se-bude-dit-v-nasledujicich-mesicich/>

Sustainable Investment Forum. (2023). 10 things to know about ESG and sustainable investing. *Sustainable Investment Forum*. Dostupné z: <https://esgtruths.com/>

The UN Working Group on Business and Human Rights. (2011). *The UN Guiding principles on Business and Human Rights: An Introduction*. United Nations Human Rights Office of the Highest Commissioner. Dostupné z: https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Business/Intro_Guiding_PrinciplesBusinessHR.pdf

The World Bank. (2023). Biodiversity. *The World Bank*. Dostupné z: <https://www.worldbank.org/en/topic/biodiversity>

The World Bank (b.r.). Small and Medium Enterprises (SMEs) Finance. *The World Bank*. Dostupné z: <https://www.worldbank.org/en/topic/smefinance>

Tocchini, F. & Cafagna, G. (2022). The 5 hurdles to effective ESG reporting. *Wolters Kluwer*. Dostupné z: <https://www.wolterskluwer.com/en/expert-insights/the-5-biggest-hurdles-to-effective-esg-reporting>

TPA. (2023). ESRS E3 – Water and marine resources. *TPA*. Dostupné z: <https://www.tpa-group.at/en/news-en/esrs-e3-water-and-marine-resources/>

UNEP. (2023a). We Are in This #Togetherforcleanair. *UNEP*. Dostupné z: <https://www.cleanairblueskies.org/>

UNEP. (2023b). Clean Air for blue skies Day highlights need for global collaboration to address air pollution. *UNEP*. Dostupné z: <https://www.unep.org/news-and-stories/press-release/clean-air-blue-skies-day-highlights-need-global-collaboration>

UNEP. (2023c). Five drivers of the nature crisis. *UNEP*. Dostupné z: <https://www.unep.org/news-and-stories/story/five-drivers-nature-crisis>

United Nations, The Global Compact. (2004). *Who Cares Wins: Connecting Financial Markets to a Changing World*. United Nations. Dostupné z:

https://www.unepfi.org/fileadmin/events/2004/stocks/who_cares_wins_global_compact_2004.pdf

Workhuman. (2022). The Ridiculously High Cost of Employee Turnover. *Workhuman*. Dostupné z: <https://www.workhuman.com/blog/the-ridiculously-high-cost-of-employee-turnover/>

World Bank Group. (2021). What is Climate Change? *World Bank*. Dostupné z: <https://climateknowledgeportal.worldbank.org/overview>

(World Business Council for Sustainable Development [WBCSD] & World Resources Institute [WRI]). (2004). *The Greenhouse Gas Protocol: A Corporate Accounting and Reporting Standard*. Dostupné z: <https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/ghg-protocol-revised.pdf>

World Economic Forum. (2022). Why sustainability is crucial for corporate strategy. *World Economic Forum*. Dostupné z: <https://www.weforum.org/agenda/2022/06/why-sustainability-is-crucial-for-corporate-strategy/>

World Resources Institute. (b.r.). Greenhouse Gas Protocol. *World Resources Institute*. Dostupné z: <https://www.wri.org/initiatives/greenhouse-gas-protocol#>

Změna k lepšímu. (2022). ESG Akademie. *Změna k lepšímu*. Dostupné z: <https://www.klepsimu.cz/esg-akademie>

Seznam příloh

Příloha 1. Dotazník.....	54
Příloha 2. Rozhovor č. 1	61
Příloha 3. Rozhovor č. 2.....	65
Příloha 4. Rozhovor č. 3.....	71

Příloha 1. Dotazník

Zajímáte se v rámci podniku o udržitelnost? *

☐ Ano

☐ Ne

Jste zástupcem malého/ středního podniku (podniku do 250 zaměstnanců)? *

☐ Ano

☐ Ne

Jak dlouho ve vašem podniku řešíte udržitelnost? *

☐ Více než 10 let

☐ 5-10 let

☐ 3-4 roky

☐ 1-2 roky

☐ Méně než 1 rok

☐ Doposud vůbec

Začali jste se již jakýmkoliv způsobem připravovat na povinné reportování ESG, které pro některé malé a střední podniky nastane v roce 2027 (např. i výpočet uhlíkové stopy)? *

☐ Ano

☐ Ne

V případě, že na předchozí otázku respondent odpověděl „Ne“:

Z jakého důvodu jste se ještě na ESG reporting nezačali připravovat? *

- ☐ Zatím je to stále ještě daleko
- ☐ Přijde mi to až moc složité
- ☐ Nemám na to čas
- ☐ Nikdo po mně doposud ESG reporting nepožadoval
- ☐ Nevím
- ☐ Jiná...

V případě, že na předchozí otázku respondent odpověděl „Ano“:

Co vás vedlo k zavedení procesů vedoucích k reportování ESG? *

- ☐ Příchozí regulace
- ☐ Odběratelé požadující data
- ☐ Naše hodnoty/ vnitřní přesvědčení
- ☐ Požaduje to po nás banka
- ☐ Požaduje to po nás investor
- ☐ Očekávání koncového zákazníka
- ☐ Očekávají to (potenciální) zaměstnanci
- ☐ Ekonomické úspory
- ☐ Konkurenční výhoda
- ☐ Jiná...

Do jak velké míry je ve vaší firmě bráno v potaz ESG? *

- ☐ Během rozhodovacích procesů bereme vždy v potaz i ESG kritéria
- ☐ ESG je v naší firmě jedním z témat a občas ho bereme v potaz i v rámci rozhodovacích procesů
- ☐ ESG je v naší firmě jedním z témat, ale rozhodovací procesy jím ovlivněny nejsou

Které z uvedených překážek představují omezení při zavedení ESG reportingu ve vaší firmě? *

- ☐ Nedostatek kapacit
- ☐ Nedostatek kompetencí
- ☐ Nejasná legislativní opatření
- ☐ Nedostatek znalostí a informací
- ☐ Chybějící podpora zaměstnanců
- ☐ Chybějící technologie
- ☐ Jiná...

Museli jste se potýkat s technickými výzvami spojenými s nástroji pro nefinanční reporting/ ESG reporting? *

- ☐ Ano
- ☐ Ne, neměli jsme problém

Pokud na předchozí otázku respondent odpověděl „Ano“:

S jakými technickými výzvami jste se museli potýkat? *

Text dlouhé odpovědi

Zhodnoťte, jak problematické pro vás při přípravě na ESG reporting byly níže uvedené faktory.

*

	Problematické	Spíše problematické	Neutrální	Spíše bezproblémové	Bezproblémové
Sběr a zpracování interních dat	☐	☐	☐	☐	☐
Sběr a zpracování externích dat	☐	☐	☐	☐	☐
Přehlednost požadovaných informací	☐	☐	☐	☐	☐
Know-how na zpracování nefinančního/ESG reportingu uvnitř firmy	☐	☐	☐	☐	☐
Dostatek finančních zdrojů	☐	☐	☐	☐	☐
Pochopení reportingových schémat	☐	☐	☐	☐	☐

Zhodnoťte, jaké přínosy vám poskytuje příprava na ESG reporting. *

	Velmi přínosné	Spíše přínosné	Neutrální	Spíše nepřínosné	Nepřínosné
Posílení vztahu s odběrateli	☐	☐	☐	☐	☐
Výhodnější financování od banky	☐	☐	☐	☐	☐
Zvýšené investiční příležitosti	☐	☐	☐	☐	☐
Lepší vztah se zákazníky	☐	☐	☐	☐	☐
Lepší vztah se zaměstnanci	☐	☐	☐	☐	☐
Ekonomické úspory	☐	☐	☐	☐	☐
Konkurenční výhoda	☐	☐	☐	☐	☐
Zlepšení značky zaměstnavatele	☐	☐	☐	☐	☐

Uveďte velikost vaší firmy *

- ☐ 51-250 zaměstnanců
- ☐ 11-50 zaměstnanců
- ☐ do 10 zaměstnanců

Jaký je hlavní obor podnikání vaší firmy? *

- ☐ Obchod - prodej a nákup zboží
- ☐ Průmysl/ výroba/ těžba surovin/ hutnictví
- ☐ Marketing/ reklama
- ☐ Bankovníctví/ finance
- ☐ Služby/ cestovní ruch
- ☐ Stavebnictví/ reality
- ☐ Vzdělávání/ věda
- ☐ Zemědělství
- ☐ Životní prostředí/ ekologie
- ☐ Doprava/ logistika
- ☐ Technické obory
- ☐ Zdravotnictví/ sociální péče
- ☐ Veřejná správa
- ☐ Jiné: _____

Jaká je vaše pozice ve firmě? *

- ☐ Majitel/ Ředitel/ CEO
- ☐ Marketing
- ☐ Udržitelnost
- ☐ Obchod
- ☐ Personální/ Lidské zdroje/ HR
- ☐ Vztahy s veřejností/ Public Relations (PR)
- ☐ Výzkum a inovace
- ☐ IT
- ☐ Jiné: _____

Vaše emailová adresa, kam Vám poté mohu zaslat výsledky výzkumu.

Vaše odpověď

Příloha 2. Rozhovor č. 1

Více než 75 % firem uvedlo, že je k zavedení ESG reportingu či podnikání kroků vedoucích k ESG reportingu vedly především jejich hodnoty nebo vnitřní přesvědčení. Platí to taky pro vás? Nebo je zatím pro vás něco jiného?

Já si myslím, že u nás je to tak poměrně výrazně, že vlastně už to vychází z toho, jak náš podnik vznikl. Před 20 lety to byl takový experimentální projekt spřátelených rodin, které si nechtěly pořizovat své soukromé auto, ale uvědomovali si, že jednou za čas se jim to auto hodí. Postupně se vlastně z tohoto experimentu stal podnik, který nyní zajišťuje sdílenou mobilitu pro jednotky tisíc lidí v nějakých osmi městech České republiky. Vlastně ten ESG reporting a měření uhlíkové stopy nám v tuto chvíli přijde jako nějaké logické vyústění těch našich aktivit, můžeme tak poukázat i právě i na ty naše základní hodnoty. Patří mezi ně rozhodně udržitelnost, komunita, ale zároveň i fungování v týmu firmy. Myslím si, že vlastně splňujeme všechny ty principy ESG. ESG report nemáme v tuto chvíli úplně zpracovaný, ale dělali jsme si ho zatím přes ESG Rating pořádaný Vysokou školou ekonomickou v Praze a dále máme nyní zpracované měření uhlíkové stopy. To ale s tím, že to již máme hotové, ale zatím to ještě není publikované. Zatím je to ještě takové otevřené a není to komunikované ven.

Více než 75 % firem uvedlo, že jim příprava na ESG reporting či samotný reporting poskytl konkurenční výhodu a že u nich došlo ke zlepšení značky zaměstnavatele. Souhlasíte, že je tomu tak i ve vaší firmě? Nebo pozorujete jiné přínosy?

Myslím si, že hraje roli i to, že jsme malá firma a v rámci té značky zaměstnavatele si nemyslím, že by to bylo až tak zřejmé, protože my máme opravdu málo zaměstnanců, nějakých 5–10 zaměstnanců, podle toho, jestli se počítají brigádníci a externisti, tam se to různě vyvíjí. Tam bych to nedokázala úplně říct, ale s tím, že třeba jedna z kolegyně, která s námi spolupracuje už několik let, tak jsme ji nabírali přes „Slušnou firmu“ Myslím si, že se snažíme hledat zaměstnance v těch vodách, kterým je toto téma blízké. Jinak v té konkurenceschopnosti, tak vlastně my, dá se říct, cílíme na ty zákazníky, kterým je toto téma důležité, myslíme si, že to je pro nás nějaká rovina odlišení se od konkurence a vychází to právě i z toho základu, že naše firma vznikla zdola, vznikla z aktivit lidí, kterým bylo blízké „Hnutí DUHA“ a podobné ekologické projekty. A je otázka, jakým způsobem to má vliv na tu konkurenční výhodu, protože těch společností, které mají úplně podobný téma, v tuto chvíli tolik není. Když bych vzala tři konkurence, nejenom carsharingové společnosti, ale třeba i půjčovny, taxi služby a podobně, tak potom záleží asi opravdu na té cílové skupině. Pro tu naši, na kterou se snažíme zaměřit, to tu výhodu mít může, ale celkově si myslím, že to je teďka ještě v tuto chvíli kapka v moři.

Udržitelnost a zacílení na zákazníky, pro které je důležitá, je pro nás zásadní. Domníváme se, že pro ně tedy bude zajímavé znát i výsledky ESG reportingu, naše, a tedy i jejich uhlíková stopa při používání sdílených vozů a případně možnost offsetování. Výsledky teprve zpracováváme včetně komunikace a nemyslím si, že by v tuto chvíli byl ESG reporting konkurenční výhodou. Výhledově to tak být může.

Nejčastěji byla zmiňována překážka nedostatku kapacit, je to něco, na co narazíte i vy ve vašem podniku?

Jak už jsem říkala, nás je ve firmě „pět a půl“, takže kapacity jsou asi téma jako skoro ve všem, co děláme. Nevím, jestli to má vliv úplně na to, proč bychom ESG nedělali, řekla bych to asi tak, že ESG nebo ten reporting, respektive měření uhlíkové stopy jsme vyhodnotili jako něco, do čeho ty kapacity chceme investovat a tím pádem to nevidíme úplně jako překážku.

Určitě je těžký pro nás hledat kapacity na cokoliv a pak je důležitý se rozhodnout, co chceme, do čeho se chceme opřít a tady nám to ten smysl dává.

Druhou nejčtenější překážkou byl nedostatek znalostí a informací. Jaké informace jsou pro Vaši firmu při zavádění ESG reportingu nejhůře dostupné?

Při měření uhlíkové stopy jsme měli velkou podporu od Impact Metrics. Naši uhlíkovou stopu jsme si vypočítali přes jejich online nástroj – digitální kalkulačku, který byl hodně uživatelsky přívětivý. V tomto nástroji se to všechno prochází po jednom a ke všemu jsou tam vysvětlující informace. Navíc je součástí i podpora na telefonu a emailu. Na konci dávají také vysvětlení i těch výsledků, takže jsme při tomto procesu neměli úplně problém.

S tím, že my nějaké informace o ESG reportingu máme přímo od našeho zakladatele, pro kterého je to poměrně velké téma. Takže základní informace například o principech a tak, máme od něj, takže to máme dostupné interně.

Je pravda, že my to téma sledujeme už dlouhodobě, takže si myslím, že tady jsme asi úplně na nějaký zásadní problém nenarazili. Ale na co jsme narazili během ESG Ratingu, tak že z toho důvodu, že jsme malá společnost, tak řada otázek v tomto Ratingu se nás přímo netýkala (otázky, které se týkaly managementu).

Další překážka, která byla zmíněná, je obtížný sběr dat a zpracování externích informací. Setkali jste se také s tímto problémem? Jak tento proces probíhá a na co v této oblasti narážíte?

My jsme vlastně data od jiných firem měli. Například když vezmu spotřebu elektřiny, tak jsme oslovovali pronajímatele kanceláře a získávali jsme ta data od nich. Ale když se opět vrátím k Impact Metrics, tak v rámci té jejich uhlíkové kalkulačky mají namyšlená nějaká čísla, kterým by se dalo říct jako odborný odhad. Například když vezmu plochu kanceláře, tak je v této kalkulačce předepsaný koeficient, kterým se to vynásobí a získá se nějaký odborný odhad. Jiné externí informace jsme, si myslím, nepotřebovali.

Napadají Vás jiné komplikace, které pro Vás nastaly při přípravě na ESG reporting?

Úplně konkrétně asi ne. Možná jediné, co mně přijde právě tím, že jsme souběžně dělali ty dva reporty (výpočet uhlíkové stopy a report do ESG Ratingu), tak nám hodně ulehčující přišlo to, když je k dispozici funkční nástroj, který tím člověka vlastně provede, má to tam nějakým způsobem uložené, je to přehledné a je to i uživatelsky komfortní, že například můžete klikat na kolonky. Oproti tomu složité vyplňování v Excelovské tabulce pro nás nebylo ideální. Během vyplňování dat do Excelu se ta data v jeden moment například úplně ztratila a když tím člověk projížděl, hodilo ho to úplně jinam, než chtěl. Navíc tam občas byly i předvyplněné možnosti, které také úplně neseděly, ale nešlo to tam změnit a také to pro nás bylo občas velmi nečitelné, že jsme se v tom Excelu opravdu těžce orientovali. S podobnou zpětnou vazbou jsem se setkala i u jiné firmy, která souhlasila s tím, že právě vyplňování těch obrovských tabulek je poměrně komplikované, plus právě i při provázání s jiným oddělením nebo s jinými lidmi, od kterých potřebujete získat ta data. Takže to si dokážu představit, že by se mi to asi nechtělo dělat úplně v nějakém větším měřítku. Nakonec jsme tím reportem nějakým způsobem prošli, ale na druhou stranu jsme tam opravdu často naráželi na to, že se nás to vůbec netýká a představa, že všechno musíme vyplnit, tak tím strávíme opravdu hromadu času. Což znamená, že kdybychom byli nějaký větší podnik – klidně i jen ten střední, tak to musí být opravdu obrovský kapacitní problém.

Takže když je k dispozici online nástroj, který je možno použít, tak to poté jde úplně jednoduše a výsledky jsou díky tomu, dalo by se říct, obratem. A rovnou vidíte i výsledek, takže to mně přijde, že to je i takový příjemný, že můžete zjistit, jak to teda dopadlo a nečekáte třeba měsíce na nějaký vyhodnocení.

Důležitý je pro nás komfort vyplňování dat. Měli jsme zkušenost s excelovou tabulkou, která byla velmi uživatelsky nepřívětivá. Naopak kalkulačka uhlíkové stopy byla ukázkou, jak to lze udělat jednoduše a výsledky jsou téměř obratem k dispozici. Myslím, že jednodušší a

uživatelsky přívětivé nástroje mohou být firmám s menšími kapacitami nápomocné a motivovat je, aby se do reportingu pustily.

Příloha 3. Rozhovor č. 2

45 %, z dotázaných malých a středních podniků uvedlo, že se o ESG reporting zatím nezajímají. Dokázal byste říct, proč tomu tak je?

No, já si myslím, že reálně to bude daleko více těch firem. No, ono se jich to zatím netýká. U našich klientů se setkáváme s tím, že vlastně nevědí, co to ESG je a jsou to i firmy, které se o udržitelnost nějakým způsobem zajímají, jinak by nás neoslovili nebo si nás neobjednali. Myslím si, že je to tím, že o tom nevědí a druhá věc je, že to většina z nich nepotřebuje.

Proč by v tuto chvíli měly malé a střední podniky začít řešit ESG reporting? Jaké výhody tím mohou získat?

Já si myslím, že ta firma musí vědět, že tím něco získá. Malé a střední podniky jsou většinou relativně úzce zaměřené na nějaký produkt nebo na nějakou službu a u té služby nebo u toho produktu musí vidět, že jim to ESG nějakým způsobem pomůže. Těžko říct, pokud vidí svoji konkurenční výhodu v tom, že ta služba nebo ten produkt má nějakou souvislost s trvale udržitelným rozvojem, tak jim ESG reporting samozřejmě pomůže, ale pokud ne, tak nepomůže.

Více než 75 % firem uvedlo, že je k zavedení ESG reportingu či podnikání kroků vedoucích k ESG reportingu vedly především jejich hodnoty nebo vnitřní přesvědčení. Zajímají se o ESG v tuto chvíli především firmy, kterým je téma udržitelnosti blízké již od jejich vzniku?

Oni jsou jako dvě věci, ESG reporty a ESG jako takový, což je nějaká metodika a většina firem to už nějakým způsobem dělá, i když tomu takhle neříká. A ten report, no, většina malých a středních podniků neřeší ani ty hodnoty. Pokud má firma právě ty hodnoty navázané na hodnoty trvalé udržitelnosti, tak jí to určitě marketingově pomůže tím, že to ESG bude reportovat. Podle mého názoru je to pro MSP čistě marketingová věc. To, jestli nějaké kroky firma dělá nebo nedělá, tak není závislé na tom, jestli je reportuje nebo nereportuje.

A pokud se rozhodne nějakým způsobem pomáhat životnímu prostředí, tak jestli to reportuje nebo nereportuje, tak na ten reálný dopad nebo ten reálný svět dopad nemá a neplatí tam to, co platí u velkých firem, že ty velké firmy dokážou strhnout za sebou ostatní firmy, nebo že dokážou zformovat ten trh nějakým způsobem, to malé a střední firmy neumí, tedy až na nějaké divné výjimky. To znamená, že ten ESG reporting nemá tu společenskou hodnotu pro ty malé a střední firmy.

Čili, když jsou jejich hodnoty blízké tématu udržitelnosti, tak je ESG reporting něco, co jim určitě dokáže pomoci.

Více než 85 % firem uvedlo, že jim příprava na ESG reporting či samotný reporting poskytl konkurenční výhodu. Mohl byste, prosím, rozvést, v čem pro malé a střední podniky v tuto chvíli ESG reporting znamená konkurenční výhodu?

Ony ty firmy, který se tím ESG zabývají většinou přesně vědí, co chtějí. To znamená, že máme firmu, která prodává takové zvláštní kamery. Je to start up a ty kamery mají daleko nižší spotřebu elektřiny, než konkurence a oni to prodávají na tohle. Ono to souvisí s těmi předchozími otázkami – ten ESG report je opravdu pro firmy marketingový nástroj nebo to od nich nějakým způsobem chtějí jejich zákazníci, což můžou být velké firmy, které ten ESG report v rámci due diligence dodavatelského řetězce potřebují.

Ten ESG report jako takový není ta konkurenční výhoda. Ta konkurenční výhoda je ten produkt a ten report je nějaký nástroj, jakým způsobem tu konkurenční výhodu ukázat nebo prokázat formou, která je nyní trend.

Nebo ty malé a střední podniky dělají ten ESG reporting z donucení, že to po nich někdo požaduje. Těžko říct, jestli se to dá považovat za konkurenční výhodu, že by například poté tu zakázku nedostali.

76 % firem uvedlo, že u nich díky přípravě ESG reportingu došlo ke zlepšení značky zaměstnavatele. Máte nějaké konkrétní příklady toho, kdy ESG reporting vedl ke zlepšení značky zaměstnavatele?

My s tím máme zkušenost u nás. Firmy obecně říkají, že zvlášť u té mladé generace to má nějakou váhu, a to hlavně u nějakých specializovaných profesí, kde ty firmy potřebují čerstvé absolventy vysokých škol.

Konkrétněji jsme se s nějakým příkladem, že by někdo říkal: „Tenhle člověk je pro nás klíčový a nezískali bychom, kdybychom neměli ESG report, nebo kdybychom se neprezentovali jako environmentálně odpovědná firma“, tak to nevím.

Jako nejčastější překážku malé a střední podniky zmiňovaly nedostatek kapacit, když to porovnáte s velkými podniky, je kapacitní problém oblastí, kterou řeší především malé a střední podniky nebo se s ním potýkají i velké podniky.

Potýkají se s tím všichni. A teď je otázka, jak moc to je pravda a jak moc to není pravda. Ty velké podniky samozřejmě mají prostředky na to, se tomu věnovat, ale nechce se jim, protože přeci jen specializovaný člověk, který se tím zabývá, tak stojí 1,5 milionu ročně. Když si na to objednájí nějakou externí firmu, která jim to zpracuje, tak je to podobné.

No a u těch malých a středních podniků to je ale velký problém, protože to je neproduktivní činnost z pohledu cashflow. To znamená, že když ta firma zaměstná takového člověka, tak ten

člověk nevydělává peníze stejně jako účetní nebo HR, ESG specialista nepřináší přímé příjmy. U těch malých a středních podniků je to problém, protože ono v žádné firmě ESG není úplně nějaké prioritní téma.

Ale další problém je, že ty reportovací formáty nejsou stavěné pro malé a střední podniky, jsou dost komplikované. Ty firmy, které tvoří formáty na ESG reporting, tak úplně necílí na ty malé a střední podniky, protože těch klientů z řad velkých podniků je dost a je samozřejmě jednodušší mít jednu zakázku za 2 miliony, než 10 zakázek za 200 000.

U těch malých a středních podniků je daleko důležitější třeba ta první fáze té analýzy materiality, protože oni by si měli vybrat nějaká 3-4 témata, z toho ESG, která jsou pro ně důležitá, ty odreportovat a na ten zbytek se vykašlat, protože ten zbytek pro ně není vůbec důležitý. Jenže tenhle přístup není nějakým způsobem propagovaný, není podporovaný, a to zčásti proto, že ty velké firmy, které poskytují ESG služby, tak se samozřejmě snaží tu službu co nejvíc nafouknout a prodat úplně všechno. A ty malé a střední podniky jsou v tomhle znevýhodněné, že pro ně jednak nemají kapacity a jednak ty metody jim nejsou uzpůsobené.

Druhou nejčastější překážkou byl nedostatek znalostí a informací, jaké informace jsou pro malé a střední podniky při zavádění ESG reportingu či reportování nejhůře dostupné?

Ten veřejný prostor není úplně jednoduché pochopit, co to ESG je. Já bych řekl, že na vině jsou ty velké konzultační firmy a velké advokátní kanceláře, které samozřejmě nemají nejmenší zájem toto nějak vysvětlovat. Oni se tváří, že tedy zpřístupňují ty znalosti o ESG, ale ve skutečnosti se snaží získat nové klienty čili oni se to snaží zároveň trošku „zašmodrchat“, aby bylo jasné, že to normální člověk nemá šanci zvládnout a že si je musíte najmout. Přitom ten ESG reporting je v zásadě hrozně jednoduchý. Pokud oprostíte od těch všech evropských standardů a vezmete si třeba návod od americké technologické burzy, kde najdete, jakým způsobem dělat reporty, tak to je na pěti stránkách vysvětlené. A je to v podstatě hrozně jednoduché. Kdežto začít se do CSRD, to je hrozné, to znamená ten nedostatek znalostí a informací.

Já bych řekl, že ten nedostatek informací a nedostatek znalostí je způsoben tím, že spousta lidí to ESG dělá nyní nově a nikdy se tím vlastně nezabývali. Neznají ty koncepty toho trvale udržitelného rozvoje nebo nemají dokonce ani nějaké základní ekonomické znalosti, takže tomu ESG vlastně nerozumí a ono to platí obecně, že čím víc rozumíte nějakému tématu, tím jednodušeji to umíte vysvětlit. A ti lidé, kteří tomu hodně dobře rozumí dnes ale nemají zájem jednoduše vysvětlovat, co to znamená. Chybí tu například nějaká skupina akademiků nebo lidí,

kteří by tomu opravdu dobře rozuměli a dokázali to jednoduše vysvětlit a bylo by v jejich zájmu to jednoduše vysvětlit. Tím je ten nedostatek znalostí a informací způsobený, ale ne na straně těch malých a středních podniků, ale obecně ve společnosti. Ta znalost toho ESG ještě není tak velká a tím pádem ty informace jsou zmatené, a když si přečtete nějaký článek a tam na vás vyskočí ESG, CSRD, ESRS, tak u třetí zkratky už se ztratíte, ale to je taková ta klasická taktika, že je to vlastně argot, ta mluva, kterou my používáme a nám to nepřijde, že používáme až moc zkratek a cizích slov. Tohohle využívají ve velkém měřítku vojáci, protože se snaží, aby ta veřejnost co nejméně rozuměla. Dělají to inženýři, kteří chrání svoje know-how a dělají to nyní i podvědomě právníci a Evropská komise, protože nevím, proč vlastně.

Když se podíváte na nějaký seminář nebo nějakou konferenci na téma ESG, tak tam ty zkratky lítají zleva, zprava a my, když máme nějaký seminář pro firmy, tak se snažíme to vždy omezit maximálně na maximálně tři zkratky, které použijeme v celé té prezentaci. Třeba ESG je zkratka, bez které se ale obejdete, když řeknete udržitelnost nebo trvale udržitelný rozvoj, tak to můžete normálně dosadit za to ESG, a to ESG vůbec nepotřebujete.

Ale zpět k otázce – Nejhorší dostupné jsou ty základní informace, o čem vlastně to ESG je, že to vlastně není tak složité, je to jednoduše trvale udržitelný rozvoj a je to nějaká metoda risk managementu, základní princip toho se podívat, jak funguje moje firma a kde nejvíce ovlivňuje životní prostředí či společnost a jakým způsobem je na to navázaná vnitřní správa malé nebo střední firmy. Tohle cvičení jde udělat za půl hodiny, za tři čtvrtě a máte základ ESG reportů a ten report napíšete za další tři hodiny. Prostě není to nic složitého.

K čemu bych to ještě přirovnal – I malé a střední podniky mají třeba další oblast, která je dost velkou překážkou, a to je například i marketing. Takže když byste tu samou otázku položila: „Jaké informace při zavádění marketingu nejsou dostupné“, tak je to přesně to samé. Ano, existují nejrůznější učebnice marketingu a marketingové postupy a tak, ale já, když jsem inženýr a založím si startup a něco takového otevřu, tak ta učebnice mě mluví cizí řečí a je hrozně těžké se dostat k jednoduchým informacím, které by mě do toho tématu uvedly. Když pochopíte ten princip, který není složitý, tak už pak dokážete číst i ty těžké texty.

A co se týče pochopení CSRD, je to novelizace asi pěti různých nařízení, to znamená, že tam není napsaný, jak se to má dělat, ale tam je napsáno, že v téhle směrnici nahradíme v § 34 odstavce a slovo „bude“ slovem „může“ a teď je tam asi 80 stran takového textu. To znamená, že ti právníci, kteří tomu rozumějí, a je jich fakt hrozně málo, říkají, že mají jeden stůl, kde mají uprostřed položenou tu CSRD a vedle toho mají rozložených těch pět směrnic, které to novelizuje a otáčejí ty stránky průběžně ve všech těch směrnících, protože jinak to nejde.

Mimo již zmíněné překážky se malé a střední podniky potýkají s obtížným sběrem dat a zpracováním externích informací. Jak tento proces probíhá a na co v této oblasti firmy narážejí?

No, já myslím, že to jako souvisí s tím, že oni vlastně řeší něco, co řešit nemusejí, když mají nějaké téma, které je pro ně důležité, tak k tomu ta data mám a když k tomu ta data nemám, tak je něco hodně špatně, proto já pořád říkám, že je to risk management. Pokud identifikuji nějaké téma a shodnu se na tom, že je pro mě důležité a najednou zjistím, že k tomuto tématu nemám data, tak to je přesně to, jakým způsobem ESG pomáhá té firmě dovnitř si uvědomit, že je někde tedy něco špatně, někde mám slabé místo a že ta data bych měl sehnat. Firma by potom neměla mít problém tomu dát to úsilí ta data získat, jelikož jsou pro ni důležitá a tím pádem to znamená, že ESG report není jen samoučelný. Pokud firma sbírá data, která nemá a vlastně je potřebuje, tak to je indikátor toho, že neidentifikovala správně ty oblasti, které jsou pro ni důležité.

No, ale druhá věc je, že malé a střední podniky často hrnou problémy před sebou a ta důležitá data opravdu nemají. Nějakým způsobem s tím žijí, ale jejich prosperitě to nijak nepřispívá. Takže bych to rozdělil na dva typy těch dat. Data, která jsou pro tu firmu důležitá a která nemají, anebo jsou ta data nedůležitá a nejsou pro ně podstatná, v tom případě si identifikovali ty materiální oblasti špatně.

A může se stát, že ty externí informace nejsou nebo jsou špatně dostupné, ale tak to prostě občas je, marketingová data se také hrozně špatně shání. Jsou důležitá a pokud je seženete, tak vám to velmi pomůže, ale to umění toho marketingu je orientovat se v prostoru, kde ta data moc nemáte. Tady je to v tomhle vlastně podobné.

Existují nějaké nástroje nebo platformy, které mohou těmto podnikům usnadnit přístup k datům nebo informacím potřebným pro ESG reportování?

Třeba účetní systém je taková dobrá platforma, tam je docela dost informací. Je to hrozně individuální i ten ESG report pro ty malé a střední podniky je velice individuální nebo by měl být.

Já si třeba myslím, že pro ty malé a střední podniky není materiální ta uhlíková stopa, protože k čemu jim je? My jsme pár těch uhlíkových stop pro malé a střední podniky počítali, a to jsou opravdu směšné hodnoty, co vycházejí. Teď jsme počítali uhlíkovou stopu jedné konference a ona vyšla hrozně malinká a všichni se tomu hrozně divili. Ale pokud se chováte nějak rozumně, tak nedokážete udělat velkou uhlíkovou stopu. Je to přesně to, co říká Ondráš Příbyla – že se máme soustředit na ty podstatné věci a většina malých a středních firem tu uhlíkovou stopu nemá velkou a nepřispívá k tomu globálnímu oteplování tak, aby bylo důležité o tom nějak

vědět. Tedy pokud to nejsou nějaké speciální příklady typu skláren nebo malých hutních dílen.

U těch malých a středních podniků je to tak, že když řeknu, že malý a střední podnik bude mít uhlíkovou stopu zhruba čtyři kila na zaměstnance na rok, tak se nejspíš trefím a jestli je to tři nebo pět, to už je jedno.

Je dobré se dívat třeba na statistický úřad, například když děláte inovace, tak si zjistit, kolik asi tak běžná firma investuje do inovací a kolik investuje inovativní firma. Nebo vědět, kolik třeba se investuje do marketingu nebo kolik by měl být zhruba třeba náklad na nákup vozidel. Pokud se rozhodujete, jestli koupit drahé elektroauto nebo levné auto se spalovacím motorem, tak vědět, kolik by ta firma asi tak měla utratit za auta. Ty finanční hodnoty jsou často v nějakých statistických ročenkách. To je určitě pro ně důležité, aby ten podnik věděl, že není úplně mimo s tím svým úsilím. Ale dost informací je i na webu, například co se HR týče, tak jaké jsou obvyklé přístupy pro zaměstnanecké benefity.

Napadají vás ještě jiné zdroje, které jsou pro ESG reporting nezbytné, ale zároveň pro malé a střední podniky obtížně dostupné? A jak to ovlivní jejich schopnost se věnovat této problematice?

ESG reporting vlastně pro ty malé a střední firmy nemá žádnou předepsanou formu, takže tam je to jedno, ale co se týče té ESG strategie, tak tam je pro tu malou střední firmu důležité to navázat na účetnictví. Když se každý měsíc strachujete o to, jestli budete mít na výplaty, tak musíte přesně vědět, že ta opatření, která děláte, mají nějaký pozitivní ekonomický dopad na tu firmu anebo že si můžete dovolit nějaký negativní ekonomický dopad v případě, že chcete dělat nějaké altruistické dobro.

Nebo jsou to takové věci, ale to jsou spíše drobnosti, že třeba výborné zpravodajství z oblasti ESG má Bloomberg, ale je to placené a malá/ střední firma neví, jestli může dát 100 USD měsíčně za přístup do Bloomberg. Čili jsou to spíš takové drobnosti. Ta malá nebo střední firma je většinou flexibilní, tak si s tím nakonec nějak poradí, ale řekl bych, že nejdůležitější pro ně je, aby byly schopné zjistit finanční vyhodnocení těch dopadů ESG strategie. Ono se to vlastně obecně ani neví, že by to ESG mělo být vyhodnoceno finančně.

Příloha 4. Rozhovor č. 3

45 % z dotázaných MSP uvedlo, že se o ESG reporting zatím nezajímají. Dokázal byste říct, proč tomu tak je?

Často se děje, že to neřeší ta kontaktní osoba, kterou jste kontaktovala, ale někdo jiný. Například to skončí u jejich obchodníka, který nemusí říct úplně to, jak to reálně je anebo to komunikuje přes Marketing a nedostane se to do oddělení, kde se to v podniku řeší. To je jedna varianta, což znamená, že to ta firma ještě nebude brát tak vážně, ale až se to dostane přes banku do oddělení financí, tak to řekne, že by tedy měli začít něco dělat a zbytek firmy řekne, že to tu už nějakou dobu řeší, ale že se k tomu nikdo z vedení neměl. To se nám běžně stává, že firmě trvá, než se něčemu začne věnovat, že nestačí první impuls, aby se ta firma zbláznila a začala ihned něco měnit. Trvá jí, než se k tomu dopracuje a začne něco dělat.

Druhá věc je, že to pro tu firmu znamená další náklad a ti lidé ve firmách jsou praktičtí, pragmatičtí lidi, což je za mě v pořádku, protože jinak by to nefungovalo, a takže čekají, jak se to vyvrbí a nechtnou se hnedka na první dobrou, ale vlastně si musí být opravdu jistí, že se jim to vyplatí. A zároveň teda ano, samozřejmě je tam to gró toho, že oni nemají tu povinnost, takže to vlastně nemají legislativně dané. Takže čekají, jaký ten spouštěč je donutí. A buď to to bude teda ten odběratel, anebo to bude banka nebo nějaký investor, nějaký finanční partner, který podmíní ty peníze tím, že tedy ta firma musí být zelená. Takže pokud se to neděje, tak vlastně není vůbec důvod, proč by se tím v tuto chvíli měly zabývat. A není divu.

Také zaleží na tom, jak fungují ty dodavatelské řetězce, pokud byly vybírány firmy, které by to již teoreticky měly řešit, tak jestli třeba nějaké ta velká firma si vybírá pouze některé firmy, po kterých to reportování chce, protože jsou třeba střední a ty úplně malé třeba šetří. Je to možné, nedivil bych se tomu. Tam je možné, že si ty velké odběratelské firmy daly nějakou linii toho, jaké firmy budou tlačit a malé firmy do toho ještě tlačit a řešit nebudou. Ale jako stalo se nám, že jsme měli jednu firmu, po které to ten velký odběratel už požadoval a byla dost překvapená, že to už po ní někdo chce.

Proč by v tuto chvíli měly malé a střední podniky začít řešit ESG reporting a jaké výhody tím mohou získat?

A to je přesně to rozlišení, že já si nemyslím, že by někdy měly řešit tu povinnou část toho, že by měly plnit ten standard, ale určitě by se tím měli zabývat právě na té dobrovolné bázi, že si něco zpracují, co má alespoň nějakou strukturu, které ten odběratel rozumí, většinou požaduje něco konkrétního, tak ony by to měly sepsat. Samozřejmě jsou tam nějaké mezery těch znalostí,

co by tam tak asi mělo být. Teď je to svádí k tomu CSR – příběhy, fotky a my bychom chtěli, aby to bylo více o datech, cílech, politikách a tak.

Jednoduše řečeno, ve chvíli, kdy přijde ten požadavek, tak bude pozdě. Bude jim to trvat, budou se v tom muset zorientovat, takže oni potřebují nějaký náskok, ale zase nemyslím si, že pro 100 procent malých a středních podniků je to výhodné. Samozřejmě může být podnik, na který to nikdy nedopadne, protože dělají něco, kde ESG není tématem. Takže to nejde vzít asi takhle plošně, ale pokud je firma z nějakého oboru, tak se podívat na to, jestli se to v tom jejich oboru řeší, jestli to řeší ty velké společnosti a pak si říct „Ano, tak bychom to asi také měli začít řešit.“

A jaké výhody tím mohou získat? Tak je právě to, že buď tedy budu úspěšnější než ta konkurence, nebo spíš si skoro troufám říct, že aspoň dorovná tu konkurenci, protože ono teď ti velcí odběratelé nehodnotí, jestli má jejich dodavatel nižší uhlíkovou stopu než jiný. Tady je jim to tak trochu jedno, tam to neporovnávají. Jim jde o to: „Řešíte to?“ Pokud ano - „Díky Bohu za to.“ A druhá fáze je, „Aha, řešíte to, máte nastavené nějaké cíle, které jsou někým ověřené a tak dále“ a jestli je ten cíl dřív nebo později, to je té firmě jedno, protože v důsledku, třeba to někdy hodnotit budou, ale nyní jsme ve fázi, že jsme rádi, že to vůbec někdo řeší, takže tím vlastně získávají nějakou kredibilitu, ale samozřejmě nedokážeme vyhodnotit, jestli tím získají ten obrovský náskok, nebo jestli se dorovnají na to, že se s nimi vůbec někdo v rámci dodavatelského řetězce bude bavit. Pak jsou tam samozřejmě ještě ti finanční aktéři, kteří můžou přijít a říct: „Podívejte, vy byste to měli dělat, protože my vám budeme půjčovat“, ale tam se také hodně šetří ty malé, ale může to tam být opravdu výhoda. Může to být o tom, že firma staví novou halu a řekne si: „Tak my tu halu uděláme prostě líp – využijeme Platinum, které je super Eco.“ Ta hala je bude samozřejmě něco stát a nebudou na to mít. Takže si na ni vezmou úvěr a s tou bankou se domluví, aby ten úvěr byl výhodnější, protože je ta hala zelená. Tak to je nějaký příklad, který může nastat.

A plus třetí možnost je, že jsou atraktivní pro zaměstnance. Začíná to být trochu klišé, ale zase záleží na oboru, jsou obory, kde ta pracovní síla je dejme tomu nekvalifikovaná, a tam je to v podstatě jedno, ale pak jsou obory jako IT, kde to třeba smysl dává a zaměstnanci to ocení. Pak je otázka, jaká je ta nejlepší forma toho ESG reportingu. Za nás je to ta preferovaná, protože má nějakou strukturu, ale pro ně je možná efektivnější udělat si vcelíky s krásným příběhem a možná to ty zaměstnance zaujme více, ale třeba jen krátkodobě. Nevím, to už se těžko hodnotí.

Více než 75 % firem uvedlo, že je k zavedení ESG reportingu či podnikání kroků vedoucích k ESG reportingu vedly především jejich hodnoty/ vnitřní přesvědčení. Zajímají se o ESG především firmy, kterým je téma udržitelnosti blízké již od jejich vzniku?

Myslím si, že to je fáze. A překvapuje mě to, protože u těch velkých to tak určitě není, ty to řeší byznysově. Velké firmy na hodnotách a vnitřním přesvědčení, moc nefungují. Oslovila jste zrovna takové firmy, které to takhle cítí. Popravdě asi zatím mají tu výhodu toho jejich přesvědčení, takže mají našlápnuto a jsou třeba v té bublině, ale myslím si, že se to rychle zvrátí.

Jsou to ty firmy, které si na tom založily nějakou konkurenceschopnost, které říkají „My jsme ti zelení.“, tak ano, tam je to třeba nějaká hodnota anebo i tedy to byznysové rozlišení, ale to se týká malého procenta.

Více než 85 % firem uvedlo, že jim příprava na ESG reporting či samotný reporting poskytl konkurenční výhodu. Rozvedl byste prosím, v čem v tuto chvíli pro malé a střední podniky ESG reporting znamená konkurenční výhodu?

Stává se to při výběrovém řízení u B2B, kdy je to kritériem při výběru. Řeší to již ve velkém automobilky, a i obchodní řetězce se na to dívají a dávají tomu nějakou váhu. Bude to kritériem i ve veřejných zakázkách. Oni mají nějaký mechanismus, jak vybírají, není to tak, že se podívají na čtyři firmy a řeknou si: „Tak třeba tahle, ta vypadá na první pohled nejlíp.“ Ale mají nějaký mechanismus, kde vždycky hraje hlavní roli cena, kvalita a teď už i udržitelnost. Takže si řeknou: „Dobře, 20 % dáme na udržitelnost. Máte cíle? Máte krásný report? Máte všechna data? Máte to už za tři roky, tak máte vlastně plné body.“ a pokud je cena srovnatelná, může to být tím kritériem, které rozhodne.

76 % firem uvedlo, že u nich díky přípravě ESG reportingu došlo ke zlepšení značky zaměstnavatele. Máte nějaké konkrétní příklady toho, kdy ESG reporting vedl ke zlepšení značky zaměstnavatele?

Hodně se o tom mluví, asi je to hodně obor od oboru. K nám se to tak úplně nedostává tak, že bychom to dělali kvůli tomu, že za námi nechodí firmy s tím, že by chtěly být atraktivním zaměstnavatelem, ale když už to ty firmy dělají, tak vlastně to můžou dělat i proto, že chtějí být tím atraktivním zaměstnavatelem. A třeba zrovna jeden náš klient říkal, že už je to hodně pálí, že i přesto, že jde o kavárnu nebo knihkupectví a už i tam se na to lidi ptají. Což znamená, že už to nejsou jenom ty kvalifikované obory, já nevím, jako například pro vystudovaného vysokoškolačka. A tomuto klientovi ESG (reporting) v tomhle opravdu pomáhá.

Jako nejčastější překážku MSP zmiňovaly nedostatek kapacit. Když to porovnáte s velkými podniky, je kapacitní problém oblastí, kterou řeší především MSP nebo se s ním potýkají i velké podniky?

Velké podniky na to nejsou připravené, neumějí odhadnout ten náklad, tu kapacitu, kterou budou potřebovat, takže na to nemají vyhrazený ten budget. Když to řeknu na příkladu dvou firem, které to již delší dobu řeší, tak na to mají vyhrazených asi 6 samostatných lidí. Řeší to tam už několik let a už vědí, co to obnáší. Když přijde nová firma, která by chtěla začít s ESG reportingem, tak v té velké firmě na to je jen jeden člověk na půl úvazku, který zjišťuje, že to nejde zvládnout a že je to agenda pro větší kapacity. Takže ano, oni to podceňují, ale samozřejmě taková firma, když zaměstná o dva lidi víc, tak je to pro ni něco jiného, než když zaměstná dva lidi navíc střední firma se 100 zaměstnanci. Takže tady je to v tom samozřejmě nesrovnatelné. My všichni zvenku si můžeme říkat, že pro ty velké firmy to nemůže být problém a měli by se tomu věnovat a hlavně, když k tomu přistupují byznysově, tak by si měly samozřejmě být schopny spočítat, že se jim vyplatí zaměstnat dva lidi a pak získat o dvě zakázky víc než na to kašlat.

U těch malých je to samozřejmě mnohem náročnější vzít někoho nového. Je to náklad – ročně milion. Navíc když ten jeden člověk nestačí a když to ještě musí být někdo kvalifikovaný, protože pokud se tomu v té malé firmě má věnovat zaměstnanec, který doposud dělal jen účetnictví a najednou by měl dělat i ESG reporting, tak to nezvládne. MSP navíc nemají tendenci si nakupovat někoho externě. Takže rozhodně je to pro ně mnohem, mnohem náročnější a je to vlastně spojené s tím, že „díky Bohu“ nemají tu byrokracii na sebe, že by musely reportovat, to by bylo ještě mnohem náročnější, ale vlastně už i ten nepřímý dopad na ně je velký, protože je to pro ně samozřejmě nálož.

Druhou nejčastější překážkou byl nedostatek znalostí a informací, jaké informace jsou pro malé a střední podniky při zavádění ESG reportingu či reportování nejhůře dostupné?

Asi všichni si dokážeme představit, v čem spočívá účetnictví, v čem spočívá marketing. A i když ho nezvládáme udělat, tak u účetnictví rozumíme, co se tam děje. U té udržitelnosti to tak není, je tam nějaká historie toho CSR, toho marketingu, ale vlastně každý do toho vstupuje trošku ze svého pohledu. Jsou například podnikoví ekologové, kteří mají na starosti odpady a znečištění, ti to vidí nějakým způsobem, pak je tu HR, které se na to dívá zase úplně jiným pohledem a stýkají se tam různé pohledy a nemá to tu historii, že by s tím firma či někdo z té firmy měl nějaké zkušenosti, aby ji mohl navést správným směrem. Takže oni nevědí, co je

ESG rating, co je ESG reporting, co je ESG strategie. Takže si myslím, že jsou obecně zmatení. Za námi například přijde firma a řekne, že by chtěla ESG certifikaci a my jim musíme vysvětlit, že je to jako kdyby chtěli certifikaci finančního výkaznictví. Že přeci také nedělají účetnictví z toho důvodu, že by si na to udělali certifikaci, aby ukázali, jak dobře dopadli s jejich penězi. Takže jaké informace jsou nejhůře dostupné – Já si myslím, že úplně ty základní. Vůbec to pojetí toho.

Pak samozřejmě kdybychom se dostali dál, tak problém nastane v otázkách „Jak se počítá uhlíková stopa? Co v tom reportu má být? Jak se dělá analýza materiality“ a tak dále. To jsou jako dílčí, to se pak bude propadat ještě dál.

Mimo již zmíněné překážky se malé a střední podniky potýkají s obtížným sběrem dat a zpracováním externích informací. Jak tento proces probíhá a na co v této oblasti firmy narážejí?

To se děje všude, skoro bych řekl, že tady to je úměrné tomu, že čím větší firma, tím by to mohla mít jednodušší, jenže tím, že je větší, tak zase o to těžší to má, protože může mít 13 poboček po 13 zemích Evropy a dvě v Indii. Tak to samozřejmě jednodušší není, než když má jeden provoz na Moravě.

Samozřejmě, je to těžké, protože narážejí na to, že jim v rámci Scope 3 ta data ostatní poskytnout nechtějí. Není to úplně tak, že „Udělám to správně nebo špatně“ ale je to škála, takže ano, když nemám žádná data, všechno to zmrvím, tak je to špatně, s tím rozhodně souhlasím, ale není to tak, že od nějaké chvíle je to dobře a od nějaké chvíle je to špatně. Jednoduše, co se firmě povede v té formě sesbírat a jak dobře se jí to povede sesbírat, tak tím způsobem to vydá a nikdo prostě pak nepřijde a neřekne: „Takhle ne.“ Je to nějaký proces a příští rok bude alespoň vědět, že například do uhlíkové stopy teď zahrnou i ty dodavatele. Je to o té transparentnosti, je úplně v pořádku říct, že firma nemá 90 % informací, ale že ví o tomto nedostatku, který do příště vyřeší.

Klíčové pro ně především je, aby si v tuto chvíli vytyčily ta témata, která jsou pro ně důležitá (analýza materiality) a tam pak sbírat ta data. A to, čemu se věnuje, tak tam ta data má. Když má výrobu, tak ví, jaké má odpady. Když má komín, tak ví, jaké má znečištění, protože to musí vědět ze zákona. Takže firmy jsou zmatené v tom, že si například chtějí spočítat nějaké ftaláty, které ale ve firmě absolutně neřeší a není to pro ně relevantní, ale samozřejmě neříkám, že je to tak vždycky, že firma ví vše, co potřebuje. Říkám to proto, že se často zaleknou toho, kolik požadavků v reportu je, ale mnoho z nich pro ně vůbec není. Některé informace mají, některé nemají. Jediné, co se má počítat, tak je uhlíková stopa, zbytek by měly mít někde zavedené

nebo by to měli třeba získat. Příkladem toho je, když jsou v nájmu a měly by spočítat spotřebu své energie, tak tato data jim musí někdo dodat – musí se zeptat například majitele budovy. A pokud se to nedozví, tak napsat, že to poptali, ale že nebyli schopní to od nich získat, což je mnohem lepší, než kdyby tam napsali nějaká nesmyslná data.

Existují nějaké nástroje, platformy, které mohou těmto podnikům usnadnit přístup k datům nebo informacím potřebných pro ESG reportování?

Impact Metrics má kalkulačku uhlíkové stopy, která jim tedy nějakým způsobem pomáhá se s tím vypořádat, ale to, jak je tato otázka zformulovaná, tak ona jim tato kalkulačka neusnadní přístup k jejich vlastním datům, samozřejmě ta data tam musí vypsát oni, ale pak jim vlastně umožní přepočítat například spotřebu 100 tun papíru nebo odpadu, tak to má nějaký emisní faktor a popíše to, jakým způsobem to přispěje jejich uhlíkové stopě.

My pracujeme na tom abychom vytvořili nějaký nástroj, který by pomáhal firmám reportovat, samozřejmě nejsme jediný na světě a samozřejmě jsou nástroje, které jsou dál, ale zase problém je v tom, že každý míří na ty velké firmy, protože ty to mají jasně legislativně dané a jsou ochotny za to zaplatit. Malá firma za to nedokáže zaplatit tolik. Nikdo neví, jak to má být, protože to není dané a my se nemáme čeho chytit. Z toho důvodu si to musíme vymyslet a tím pádem do toho jdeme s tím, že tam může být nějaká chyba. A ještě k tomu nikdo vlastně neví, jestli to teda vůbec budou poptávat, protože jak jste řekla 45 % to neřeší a nikdo je k tomu nedokope, takže vlastně byznysově to je pro ty nástroje nezajímavé. Ale vzniká Voluntary SME, evropský standard, který by měl vzniknout, a který by měl nastavit to, co by tak měli asi zveřejňovat. Nevím, jestli jsou v zahraničí nějaké nástroje, ale myslím si, že vlastně pro tu českou firmu ten zahraniční nástroj není moc cesta, protože ne všichni mluví anglicky a můžou tam být nějaké jiné nuance – u uhlíkové stopy jsou emisní faktory naprosto odlišné. Zároveň je hnát do nějakých těch velkých databází, tak to asi taky nedává smysl.

Vzdělávání je ale asi to první. Člověk potřebuje nějaký základní přehled o tom, co se děje, což může získat například v ESG Akademii od Změny k lepšímu. Může to být nástroj, který jim pomůže se zorientovat a ve finále budou třeba schopní si ten report napsat sami, než aby hledali nějaký drahý nástroj. Protože když si představím malý/ střední podnik, tak je tam určitě někdo šikovný, kdo si na to sedne a sepíše to. Také mě napadá zmínit program pro vzdělávání ESG manažerů, který nabízí fair Venture, ale je otázka, do jaké míry je to relevantní pro malé a střední podniky. My dále máme tzv. „Reportyudrizitelnosti.cz“, což je vlastně databáze všech reportů v České republice, které vznikají a dává smysl, aby se tam ta firma podívala, co tam kdo dává a inspirovala se.

Co je možná zajímavé, tak že SBTi, což jsou Science Based Targets Initiative, což je nezisková organizace, která se podívá firmě na cíle z pohledu uhlíkové neutrality a řekne: „Vaše cíle jsou v souladu s tím, jak my musíme jako lidstvo snižovat emise, takže je to v pořádku“, ale také může říct „Ty cíle, které jste si dali, tak nejsou v souladu a jdou proti, protože nejsou dost ambiciózní, takže takhle by to být nemělo.“ A tato nezisková organizace má program pro MSP, takže vlastně to je taky zdroj, který by jim mohl pomoci. Protože se může stát, že velká firma chce po malé firmě, aby si nastavila tyto cíle, aby jim doložila vlastně, že ten cíl je v souladu s tou uhlíkovou neutralitou. Což je samozřejmě snadné říct, ale pro MSP těžké udělat, protože takhle malé podniky nejsou samy schopny posoudit, zda je to v souladu. Velké firmy jim řeknou, aby si to nechaly posoudit, ale pro MSP jsou to náklady, které si nemohou dovolit, takže to SBTi je zdroj, který mohou pro tyto účely využít.

Napadají Vás jiné zdroje, které jsou pro ESG reporting nezbytné, ale zároveň pro malé a střední podniky obtížně dostupné. A jak to ovlivní jejich schopnost věnovat této problematice?

Samozřejmě potřebují peníze, lidi, kteří to budou dělat, ale zároveň by potřebovali i tu jistotu, že se jim to vyplatí. Ty finanční prostředky a lidi se nějakým způsobem seženou, ale pokud ta firma má jít do toho rizika, že se tomu má věnovat, protože se o tom všude mluví, tak musí mít jistotu, že jim banka opravdu ten výhodnější úvěr poté nabídne a že to nejsou jen vyhozené peníze.